

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

Könyvnyomdák Budapesten.

- I. kerület (Vár).
- M. kir. Államnyomda**
Nándor-tér 1.
- M. kir. tud. Egyetemi ny.**
Iskola-tér 3.
- II. kerület (Viziváros).
- Bagó M. és Fia**
Ponty-utca 4.
- Goldberger Ignác**
Fő-utca 23.
- Heisler Jaroslav**
Várkert-rakpart 1.
- Keller Dániel**
Attila-utca 63.
- Müller K. (Münster K.)**
Albrecht-út 3-5.
- Wesselényi Géza**
Zsigmond-utca 11.
- III. kerület (Ó-Buda).
- Bartalits Imre**
Remete-hegy.
- Bichler I.**
Kiskorona-utca 15.
- Wimmer Márton**
Szerfőző-utca 10.
- IV. kerület (Belváros).
- Barcza József**
Váci-utca 66.
- Belvárosi könyvnyomda**
Váci-utca 79.
- Buschmann Ferenc**
Koronaherczeg-utca 8.
- Franklin-Társulat magy.**
irod. int. és könyvny.
Egyetem-utca 4.
- Goszler Gyula**
Aranykéz-utca 1.
- Hunyadi Mátyás, irod. és**
könyvnyomda-intézet
Zöldfa-utca 43.
- Langer Ede és Fia**
Zsibárus-utca 1.
- M. kir. posta- és távirda-**
igazgatóság könyvny.
Főposta-épület.
- Mercur kö- és könyvny.**
Királyi Pál-utca 9.
- Nagy Sándor**
Papnövelde-utca 8.
- Id. Poldini Ede és Társa**
Irányi-utca 1.
- Róth József**
Ujvilág-utca 6.
- Singer Lipót**
Károly-körút 24.
- Sűz Dávid**
Fővám-tér 5.
- Székesfővárosi házi ny.**
Központi városház.
- Ullmann József**
Régi posta-utca 4.
- Várnai Fülöp**
Régi posta-utca 3.
- Werbőczy könyvny. r.-t.**
Vármegye-utca 11-13.
- Wodianer F. és Fiai**
Sarkantyús-utca 3.
- V. kerület (Lipótváros).
- Bendiner A.**
Arany János-utca 18.
- Berkovits János**
Hold-utca 27.
- Budapesti helyi érdekű**
vasut nyomdája
Lipót-körút 22.
- Czettel és Deutsch**
Bálvány-utca 12.
- Hamburger és Birkholz**
Csáky-utca 13.
- Hungária-könyvnyomda**
és kiadó-üzlet
Váci-körút 34.
- Kálmán M. és Társa**
Vadász-utca 32.
- Kanitz C. és Fiai**
Vadász-utca 26.
- Károlyi György**
Kálmán-utca 5.
- Kellner és Mohrlüder**
Csáky-utca 9.
- Kertész József**
Mária Valéria-utca 11.
- Kollmann Fülöp**
Arany János-utca 34.
- Krausz S. és T.**
Zoltán-utca 11.
- Légrády Testvérek**
Váci-körút 78.
- Lengyel Lipót**
Vadász-utca 35/a.
- Löv Ede**
Váci-körút 80.
- Márkus Samu**
Báthory-utca 20.
- Magy. kir. postatakarék-**
pénztár nyomdája
Széchenyi-utca 2.
- Pallas, irod. és nyomdai**
részvénytársaság
Kálmán-utca 2.
- Pesti Könyvnyomda-**
Részvénytársaság
Hold-utca 7.
- Pesti Lloyd-társulat**
Könyvnyomdája
Dorottya-utca 14.
- Pollák Elkán**
Nagykorona-utca 21.
- Pollák M. Miksa**
Akadémia-utca 15.
- Preszburg Frigyes**
Arany János-utca 14.
- Schlesinger és Kállai**
Bálvány-utca 18.
- Thália nyomda**
Csáky-utca 2/b.
- VI. ker. (Terézváros).
- Beer E. és Társa** (ezelött
Kosmos)
Aradi-utca 8.
- Brózsza Ottó**
Váci-körút 17.
- Ehrnstein Mór**
Laudon-utca 4.
- Engel S. Zsigmond**
Vörösmarty-utca 56.
- Európa, irod. és nyom-**
dai részv.-társaság
Ó-utca 12.
- Fővárosi nyomda, vona-**
lozó- s könyvkötő-r.-t.
Podmaniczky-utca 39.
- Fried és Krakauer**
Dalszínház-utca 10.
- Friedmann Á.**
Oyár-utca 54.
- Fuchs Samu és Társa**
Podmaniczky-utca 27.
- Gelléri és Székely**
Podmaniczky-utca 47.
- Gergely Miksa**
Lázár-utca 2.
- Glückselig M.**
Hunyady-tér 7.
- Goldschmiedt Lipót**
Révay-utca 6.
- Gross és Grünhut**
Gyár-utca 32.
- Herrman Ignác**
Szerecsen-utca 20.
- Hornyánszky Viktor**
cs. és kir. udv. könyvny.
Aradi-utca 14.
- Hunnia könyvnyomda**
Teréz-körút 3.
- Kassino Jakab**
Király-utca 26.
- Kaufmann József**
Vörösmarty-utca 52.
- Klauber Ignác**
Új-utca 6.
- Korvin Testvérek**
Révay-utca 14.
- Löbl Dávid és Fia**
Andrássy-út 19. és
Nagymező-utca 26.
- Luszt Sándor**
Oyár-utca 50.
- Minerva kö- és könyv-**
nyomda (tul. Gansl Zs.)
Szerecsen-utca 7/9.
- M. kir. államvasutak**
menetjegy-nyomdája
Csengery-utca 33.
- Markovits és Garai**
Lázár-utca 13.
- Muskát és Friedmann**
Teréz-körút 27.
- Neumayer Ede**
Próféta-utca 7.
- Orsz. központi községi**
nyomda-részvénytárs.
Váci-körút 61.
- Pollacsek Mór**
Dávid-utca 5.
- Posner K. Lajos és Fia**
Csengery-utca 31.
- Quittner József**
Váci-körút 16.
- Radó Izor**
Váci-körút 1.
- Rigler József Ede r.-t.**
Rózsa-utca 55.
- Schmelcz és Schillinger**
Csengery-utca 51.
- Schmidl Sándor**
Szerecsen-utca 6.
- Spinner Illés**
Desseffy-utca 43.
- Wellesz és Krammer**
Uj-utca 37.
- VII. (Erzsébetváros).
- Árpád kö- és könyvny.**
(Klein és Kronstein)
Valero-utca 9.
- Athenaeum, irodalmi és**
nyomdai részv.-társ.
Kerepesi-út 54.
- Bárd J.**
Miksa-utca 17.
- Deutsch József**
Károly-körút 7.
- Elek Lipót**
Kertész-utca 37.
- Galitzenstein H.**
Dohány-utca 68.
- Garai Mór**
Károly-körút 3.
- Goldfaden Márk**
Kerepesi-út 36.
- Gonda és Társa**
Akácfa-utca 50.
- Hedvig S.**
Dohány-utca 12.
- Kellner Gerson**
Csányi-utca 13.
- Löbl Mór**
Király-utca 27.
- Löblovitz Zsigmond**
Csömöri-út 54.
- Nagel István**
Vörösmarty-utca 17.
- Neuwald Illés**
(tul. Berger Ármín)
Dohány-utca 44.
- Pannonia-nyomda**
Rombach-utca 8.
- Propper Leó**
Erzsébet-körút 35.
- Reich Ármín**
Dohány-utca 84.
- Roth és Krausz**
Kertész-utca 23.
- Rubin J.**
Király-utca 13.
- Spatz Henrik**
Dob-utca 55.
- Spitzer Márk**
Klauzál-utca 31.
- Stern Péter**
Kazinczy-utca 35.
- Vasvári és Társa**
Csömöri-út 13.
- Wendt-féle könyv-**
nyomda stb.
Károly-körút 19.
- Zeisler M.**
István-tér 17.
- VIII. ker. (Józsefváros).
- Anglo-nyomda**
Baross-utca 47.
- Budapesti Hírlap nyomd.**
Rökk Szilárd-utca 4.
- Csapó N.**
Baross-utca.
- Özv. Fried Ignáczné**
József-utca 14.
- Fritz Ármín**
József-körút 9.
- Hell I. Ede**
Luther-utca 4.
- Klein Vilmos**
Kerepesi-út 73.
- Kohn Simon**
József-körút 5.
- Kossuth Lajos-nyomda**
(tul. Laufer Jakab és
Holländer József)
Ujvársártér 5.
- Révai és Salamon**
Üllői-út 18.
- Rózsa Kálmán és neje**
Szentkirályi utca 30.
- Schulcz Adolf**
Baross-utca 81.
- Stephanum** (a Szt. István
Társulat nyomdája)
Szentkirályi-utca 28a.
- Szent Anna-nyomda**
Baross-utca 66-68.
- Szent Gellért-nyomda**
(Valter E.)
Mária-utca 4.
- Szent László-nyomda**
Rökk Szilárd-utca 28.
- Weissenberg Ármín**
József-körút 16.
- IX. ker. (Ferencváros).
- Engelmann Mór**
Vámház-körút 15.
- Műszaki irodalmi és**
nyomdai vállalat
(Feldmann Mór)
Soroksári-utca 5.
- Pátia-nyomda részvény-**
társaság
Üllői-út 25.
- X. kerület (Köbánya).
- Első köbányai könyvny.**
Jászberényi-út 1.
- Lőrinczi F.**
Maglódi-út (Gyűjtő-fogház)
- Merendák Károly**
Liget-tér 4.

Könyvnyomdák a vidéken.

- Abauj-Szántó**
Baksy Barna.
- Abauj-Szepsi**
Tóth István.
- Abrudbánya**
Róth Ferencz.
- Ada**
Berger L.
- Aisd-Kubin**
Trnkóczy József.
- Aisd-Lendva**
Balkányi Ernő.
- Apatin**
Gasz Mátyás.
Szavadill József.
- Arad**
Aradi nyomda-részvénytársaság.
Bloch H.
Első aradi amerikai gyors-sajtó-nyomda (tul.: Kerpich Zsigmond).
Öör. kel. egyházmegyei nyomda.
Gyulai István.
Muskát Miksa.
Tribuna Poporului r.-t. nyomdája.
Réthy Lipót és Fia.
- Aranyos-Maróth**
Dóczy-nyomda (tulajd.: Némédi László).
- Aszód**
Magyar kir. javító-intézet nyomdája.
- Bács-Kula**
Berkovits Márk.
- Bács-Topolya**
Wilheim Miksa.
- Baja**
Kazal J.
Kollár Antal.
Nánay Lajos.
Raykovich Károly.
- Balassa-Gyarmat**
Balassagyarmati könyvnyomda r. t.
Halyák István.
Pozsonyi Gábor.
Tokay Lajos.
- Balászfalva**
Öör. kath. püspöki nyomda.
- Bánffy-Hunyad**
Ábrahám Mór.
- Barcs**
Scribanek N.
- Bártfa**
Blayer M.
- Békés**
Bárá Drechsel Géza.
- Békés-Csaba**
Corvina-ny. (Szihelszky József).
Lepage Lajos.
Povászay testvérek.
- Belényes**
Süssmann Lázár.
- Beregszász**
Haladás-könyvnyomda (tul.: Juhász Piroska).
Engel Jenő.
- Besztercze**
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.
- Besztercebánya**
Machold F.
Sonnenfeld Mór.
- Bicske**
Lederer Hermann.
- Bonyhád**
Raubitschek Izor.
- Brassó**
Brassói Lapok nyomdája (tulajd.: Grünfeld R.).
Clurcu és társa.
Gábony és Társa.
Öött János Fia.
Herz és Társa.
Muresianu Aurél.
- Breznóbánya**
Kreisler J.
- Budafo** (Promontor)
Leopold és Frank.
- Buziás**
Ulmann F.
- Csákova**
Chudy Testvérek.
- Csáktornya**
Fischel Fülöp.
- Csikszereda**
Györgyjakab Márton
utóda: Dreznánd Viktor.
Szvoboda József.
- Csongrád**
Tiszavidék nyomdája (tulajd.: Silber Jánosné).
Weisz Márk.
- Csorna**
Kokas és Neumann.
- Csurgó**
Vágó Gyula.
- Czegléd**
Nagy Elek
Sebők Béla.
- Debreczen**
Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.
Hoffmann és Kronovitz.
Kurucz Béla.
Kutasi Imre.
László Albert.
Pongrácz Géza.
Városi nyomda.
- Deés**
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.
- Deffa**
Heldenwanger és Ulmann.
- Déva**
Hirsch Adolf.
Kroll Gyula.
- Deveser**
Rosenberg Zsigmond.
- Dicső-Szent-Márton**
Hirsch Mór.
- Ditró**
Ditró és Szárhegy községek nyomdája.
- Dombóvár**
Dombóvári könyvnyomda (tulajd.: Bruck Sándor).
- Dunaföldvár**
Somló Manó.
- Duna Szerdahely**
Adler Netti.
Goldstein Józsu.
- Eger**
Baross-nyomda (tulajd.: Paunz S.).
Egri könyvny. részv.-társ.
Érseki lyceumi nyomda.
Löw Sámuel.
- Enying**
Politzer Jenő.
- Eperjes**
Kösch Árpád.
Pannónia-nyomda (tulajdonos: Kahn Mór).
- Érsekujvár**
Kohn Samu.
Winter Zsigmond.
- Ér-Mihályfalva**
Beck Adolf.
- Erzsébetfalva**
Mártonfi L.
- Erzsébetváros**
Kötzauer D.
- Esztergom**
Buzárovits Gusztáv.
Hunniac könyvnyomda (tul.: Gerenday József).
Laiszky János.
Tábor Adolf.
- Fehértemplom**
Kuhn Péter.
Wunder J.
- Felső-Eőr**
Schodisch Lajos.
- Felső-Vissó**
Schiffmann H.
- Fertő-Nezsider**
Horváth B.
- Fiume**
Battara P.
Chiuzre & Co.
Jerouscheg G.
Mohovich Emidio
Unió könyvnyomdai műintézet (tulajdonos: Hegyi Jenő).
- Fogarás**
Thierfeld Lipót.
- Galánta**
Első galánthai könyvny. (tul.: Neufeld Samu).
- Galgóc**
Szold Jakab.
Sternér Adolf.
- Gyergyó-Szent-Miklós**
Létz János és Társa.
- Gyoma**
Kner Izidor.
- Gyöngyös**
Herzog Á. E.
Kovács és társa.
Sima Dávid.
- Gyöng**
Engel József.
- Győr**
Fischer István és F. utóda
Nitsmann József.
Győregyházmegyei könyvnyomda.
Pannónia-könyvnyomda (tul.: Szávay és Raab).
Surányi János.
- Győr-Sziget**
Gross G. és társa.
- Gyula**
Corvina-nyomda.
Dobay János.
- Gyulafehérvár**
Püspöki lyc. nyomda (bérllő: Papp György).
Voltz B.
- Hajdú-Böszörmény**
Szabó Ferenczné.
- Hajdú-Dorog**
Grünfeld Mózes
- Hajdú-Nánás**
Bartha Imre.
- Hajdú-Szoboszló**
Plón Gyula.
- Hala**
Práger Ferencz.
- Hátszeg**
Ideál-könyvnyomda.
- Hatvan**
Hoffmann M. L.
- Hódmezővásárhely**
Hódmezővásárhelyi nyomda és kiadó r.-t.
Lévai Fülöp.
Vásárhely és Vidéke nyomdája.
- Homonna**
Waller S.
- Huszt**
Mermelstein Fülöp.
- Igló**
Schmidt József.
Tátra-könyvnyomda (tul.: Stein Ignác).
- Ipolyság**
Neumann Jakab.
- Jászberény**
Brünauer Adolf és Társa.
Kaczvinszky Zoltán.
Kalocsa és Kubicza.
- Kalocsa**
Jurcsó Antal.
Werner Ferencz.
- Kaposvár**
Gerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Özv. Jancsovics Gyuláné.
Kéthelyi Miksa.
- Kapuvár**
Buxbaum József.
- Karánsebes**
Karánsebesi gör. kel. rom. egyházmegye nyomdája.
Fleissig Lipót.
- Karczag**
Szódi S.
- Kassa**
Breitner Soma.
Koczányi Béla.
László Béla.
Rosa Viktor.
Vitéz Adolf.
Werfer Károly.
- Kecskemét**
Első Kecskeméti Hirlapkiadó és Nyomda-Részvénytársaság.
Steiner Mihály.
Sziládi László.
Tóth László (tulajd.: Fekete Mihály).
- Késmárk**
D. Altmann Dávid.
Sauter Pál.
- Keszthely**
Farkas János.
Nádai Ignác.
Sujánszky József.
- Kézdi-Vásárhely**
Ifj. Jancsó Mózes.
- Király-Helme**
Klein József.
- Kisbér**
Hafl Kálmán.
- Kis-Czell**
Menyhárt Julia.
- Kis-Jenő**
Gallovics Jenő.
- Kis-Körös**
Kalisch Ignác.
- Kis-Kún-Félegyháza**
Feuer Illés.
Vesszősi József.
- Kis-Marton**
Dick Ede.
- Kis-Pest**
Fischhof Henrik.
- Kisújszállás**
Szekeres József.
- Kis-Várda**
Berger Ignác.
Ifj. Klein Gyula.
- Kolozsvár**
Boskovics József.
Ellenzék nyomdája. (tul.: Magyary Mihály).
Gámán János örökösje.
Gombos Ferencz.
Magyar Polgár nyomdája. (tul.: Ajtay K. Albert).
Polcz Albert.
Stief Jenő és Társa.
Zobátf Ferencz.
- Komárom**
Freisinger Mór.
Hacker Richárd.
Rónai Frigyes.
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénássy I.
- Körmend**
Körmendi könyvnyomda-részvénytársaság.
- Körmöcbánya**
Joerges A. özv. és Fia.
Paxner és Biron.
- Kőszeg**
Feigl Frigyes és Gyula.
- Kún-Szent-Márton**
Csanády József.
- Kún-Szent-Miklós**
Özv. Bors Károlyné.
- Léva**
Dukesz Lipót.
Nyitrai és Társa.
- Lippa**
Máhr Emil.
Zách József.
- Liptó-Szent-Miklós**
Steier Izidor.
- Lőcse**
Reisz Tivadar József.
- Losoncz**
Kármán-könyvnyomda.
Losonczy Sándor.
Roth Simon.
- Lugos**
Traunfellner Károly.
Virányi János.
Weisz és Sziklai.
- Magyar-Óvár**
Czéh Lajos.
- Makó**
Gaál László.
Neumann József.
- Malaczk**
Wiesner Alfréd.
- Marczali**
Miszúr Ádám.
- Maros-Ludas**
Glück József.
- Máramaros-Sziget**
Blumenfeld és Dávid
Mayer és Berger.
Részvénytársaság.
Wider Mendel Fia.
- Margitta**
Hungária könyvnyomda (tul.: Pollák Lajos).
- Maros-Vásárhely**
Adi Árpád.
Ev. ref. collegium-nyomda (tul. Benkő László).
Grün Vilmos.
- Mátészalka**
Weisz Zsigmond.
- Medgyes**
Reissenberg G. A.
- Mezőkövesd**
Balázs Ferencz.
- Mezőtúr**
Dolesch és Braun.
Gyikó Károly.
- Miava**
?
- Mindszent**
Weisz Ignác.
- Miskolc**
Forster, Klein és Ludvig.
Stamberger Bernát.
Szelenyi és Társa.
- Módos**
Staits György.
- Mohács**
Bland János.
Rosenthal Márk
- Monor**
Süveges József.
- Moór**
?
- Mosony**
Grünfeld Ignác.
- Munkács**
Grünstein Mór.
Kohn és Klein.
Kroó Hugó.
- Mura-Szombat**
Ujházi Miksa.
- Nagy-Atád**
Grünberger Antal.
- Nagy-Bánya**
Molnár Mihály

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-
HIVATAL

Budapest, V., Hold-utca 7.

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK

HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 4 kor., fél évre 2 kor.

Egyes szám ára 40 fillér.

HIVATALOS RÉSZ.

MEGHIVÓ.

A Könyvnyomdászok Szakköre **1901. évi márczius hó 31-én**, vasárnap délelőtt pontban 10 órakor, a körhelyiségben (Kerepesi-út 30. sz.) tartja meg

RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSÉT,

melyre a kör tagjai tisztelettel meghívotnak.

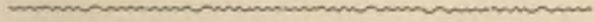
Napirend:

1. Titkári jelentés a Kör működéséről.
2. Pénztáros jelentése a Kör pénzübeli ügyeiről.
3. Három számvizsgáló választása.
4. Tisztviselők és a választmány újjaválasztása.
5. *Grócz Ernő* indítványa: »Utasítsa a közgyűlés az új választmányt, hogy a főnökögyesülethez a szakiskola felállítását sürgető átiratot intézzen.«
6. *Augenfeld Miksa* indítványa: »Állítson fel a Szakkör minden nagyobb megyei székhelyen fiókot; rendezzen országos pályázatokat.«
7. Netáni indítványok és kérdéstelepek.

Budapesten, 1901. márczius hóban. *A választmány.*

Alapszabályaink értelmében a közgyűlés határozatképességéhez a tagok egyharmadának jelenléte szükséges, kérjük tehát a Kör t. tagjait, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

* Az alapszabályok 13. §-a értelmében indítványok a közgyűlés előtt *nyolcz nappal* nyújtandók be a választmányhoz; e szabály alól csak oly sürgős természetű indítványok képezhetnek kivételt, melyeknek sürgősségét a közgyűlés elismeri.

 Az évi jelentést, zárószámadást és a tagok névsorát lapunk mai száma tartalmazza.

Nyomdászok márcziusa.*

Magyarország márczius derekán minden évben ünnepet ül. Polgárok, egyesületek, ifjúság vetélkedve ünneplik meg és emlékeznek az 1848-iki eseményekről. Arról az eseményekről, melyek Magyarországon újraébredést, minden téren szaba-

* Körünk elnöke ezt az ünnepi beszédet a márczius 17-iki matinén mondta el. *A szerkesztőség.*

dabb szellemben való átalakulást, a társadalom regenerációját jelentik.

Valóban, ha visszatekintünk a 48 előtti időkre és párhuzamba vonjuk azokat a mai, bár sokak által gáncsolt — valljuk be, gyakran jogosan gáncsolt — állapotokkal: mégis nagy és mélyreható különbségeket kell hogy észleljünk.

Hiszen tudva van mindnyájunk előtt, mily röghöz kötött volt azelőtt az úgynevezett nép; hogyan uralkodtak nemcsak egyes kis despoták, a kiket földesuraknak neveztek, a jobbágyoknak, a földmunkásnak nemcsak munkaereje, de életehalála fölött is. Tudjuk, mily hézagosaak voltak az egyéni szabadságot védő törvények és mennyire vissza volt szoritva természetes jogaitól minden osztály, mely nem tartozott a főnemeselek vagy nemesek közé.

Ezeket az állapotokat nem is lehet tehát czéлом vázolni, először, mert közönségesen ismert dolgok, másodsor pedig és eminenter azért nem, mert mi nyomdászok az 1848-iki eseményeknek ama részéről, az 1848-iki törvények közül arról a törvényről kell hogy kegyeletesen megemlékezzünk, a mely a magyar sajtószabadságot megteremtette.

Sokan azt fogják mondani, hogy a mi sajtószabadságunk sem az igazi szabadság, sok dolgok vannak még fenn, melyek akadályul szolgálnak arra nézve, hogy a szabad sajtó törvénye a maga teljes valóságában, fényességében emelkedjék érvényre.

Hát igazuk lehet azoknak is, a kik így gondolkoznak. De hát azokat lehet okozni azért, a kik 1848-ban kivívták a sajtó szabadságát?

Nem!

A csemete — melyet 48-nak a férfiai elültettek — erőteljes, nemes volt, ezt bizonyítja az a körülmény, hogy szépen megfogamzott még abban a véres, viharos időben is, mely születését nyomon követte, és nem tudták elveszejteni a csakhamar bekövetkezett legzsarnokibb reakció és elnyomatás sem. Fejlődni nem tudott, talán

visszamaradt erősödésében, növekedésében; de a hatalmas életerő, a mit beleoltottak, csak stagnált és nem halt ki.

Az is igaz, hogy mióta alkalom volt tovább növelni, fejleszteni és erősíteni a sajtószabadság fáját: nem történt semmi annak tökéletesítésére, fejlesztésére és azért van, hogy nem a jelent, hanem a multat, a születését a mostani sajtószabadságnak méltathatjuk csak.

A magyar nyomdászatra hatalmas hatással volt az 1848-iki sajtótörvény. El sem lehet képzelni, hogy nélküle ennyire fejlődhetett volna a magyar nyomda-ipar, a mint ma van. A szellemi termékek nagy sokasága: a politikai, tudományos és különböző irányú könyvek, füzetek, röpiratok; a témék sok, különféle czélokot szolgáló újságok: napilapok, heti, havi folyóiratok, időközi közlönyök jó nagy része nem láthatott volna napvilágot a 48 előtti állapotok között.

A mikor még egy-egy rosszlelkű, sokszor buta embertől függött, hogy a legszebb eszmék, ideálok, a költészet és szépirodalom terén, a legpraktikusabb gondolatok a tudományok, ipari és gazdasági téren mikép, vagy egyáltalán megjelenhessenek; a mikor száz meg száz kellemetlen és visszariasztó akadálylyal kellett megküzdeni a szerzőnek, kiadónak és nyomdásznak addig, míg valamely nagyon is hasznos és szükséges nyomtatvány, könyv- vagy újságalakban napvilágot lásson; a mikor az utolsó pillanatig nem volt biztos a lapszerkesztő, hogy másnapi lapja meg fog-e jelenni, vagy ha meg is: milyen eltorzított, megnyirbált és megcsontított alakban: addig a nyomdaipar egészséges fejlődési proceszusa be nem állhatott.

A 48-iki sajtótörvény mindezt egy csapással megváltoztatta és meg is lett a hatása; a nyomdaipar — leszámítva az elnyomatás időszakát — az utolsó pár évtizedben csodásan kezdett fejlődni, a lapok, folyóiratok, mindenféle irányú és különféle czélokot szolgáló könyvek, füzetek, röpiratok oly nagy számban készülnek most már, a miről a negyvennyolczas év előtti ember nem is álmodott volna.

Hiszen nem kell arról beszélnem, mindnyájan tudjuk, hogy fattyúhajtásai is voltak és vannak a szabad sajtónak épp úgy, mint az általa a nyomda-ipar terén előidézett fejlődési proceszusnak is; de hát ugyan ki fogja ezért az egész sajtószabadságot rossznak és szükségtelennek mondani.

Igenis, vannak hiányok, vannak félszepségek, vannak kinövések, a melyek még orvoslásra várnak s a melyeket orvosolni kell.

Hogy melyek ezek a hiányok, melyek ezek a kinövések és melyek ezeknek orvos-szerei: azt itt nem volna helyén fejtegetni.

Ma azért gyűltünk össze mi magyar nyomdászok, hogy a magyar sajtószabadság születését, annak megteremtőit ünnepeljük, hogy ezekről a nagy napokról, az 1848-iki időről, kegyeletes egy-két negyedórán emlékezzünk. Ezzel, hogy nem hagyjuk nyomtalanul elmúlni e nagy napok fordulóját, mi magyar nyomdászok, a kik mint magyarok és nyomdászok is, tehát kétszeresen vagyunk érintve a nagy történeti eseményektől, magunkat tiszteljük meg.

Mert hiszem és tudom, hogy az a nyomdász, a ki kegyelettel viseltetik annak a nagy történelmi aktusnak, a sajtószabadságnak megteremtése iránt, a mely oly szoros összefüggésben áll a nyomdászati fejlesztésével, az sem rossz magyar, sem rossz nyomdász nem lesz soha. És ha minden nyomdász tudatában él annak, hogy szakmájában működése által segédkező megteremtője a leghatalmasabb gondolatoknak, illetve azok terjesztésének: akkor sok olyan bajnak, sok olyan félszepségnek vennénk elejét, a mely nemcsak szakmabeli, nemcsak társadalmi, hanem anyagi fejlődésünket is gátolja.

Önérzetes, tisztán gondolkozó, de egész odaadással magát szakmájának szentelő, magát minden irányban művelni kívánó nyomdász-nemzedék orvosolni tudna sok olyan hiányt, mely nemcsak szellemiekben, de — és különösen — anyagilag is sikerert tentene.

Midőn tehát várjuk és reméljük a sajtószabadságnak teljes tökéletességre való emelését; midőn várjuk egyrészt ettől a tökéletesedéstől, másrészt pedig várjuk a fiatal nyomdász-nemzedéktől a nyomdaiparnak a mainál külön, egészségesebb, viruló fejlődését és ezzel lépést tartva a nyomdaipar munkásainak szellemi és anyagi téren való gyarapodását: emlékezzünk meg kegyelettel azokról a nagy napokról, melyek a sajtószabadságot szülték, emlékezzünk kegyelettel azokról a nagy férfiakról, a kik kivívták és nekünk megbecsülhetlen örökségként hagyták a legnemesebb csemetét, hogy azt minél terjedelmesebb fává növeljük: a szabad sajtót!

Áldás, százszoros áldás emlékükre!

TANAY JÓZSEF.

Körhelyiségünk első éve.

Mikor a múlt évi közgyűlésen elhatároztuk, hogy a Szakkörnek állandó otthonot fogunk teremteni, az a cél lebegett szemünk előtt, hogy véget szakítsunk annak a vándorlásnak, a melyre addig utalva voltunk, a mikor havi, választmányi vagy közgyűlést akartunk tartani; kénytelenek voltunk a vendéglősök szeszélyeit tűrni, ha kedélyes estélyeink számára méregdrága pénzért átengedték helyiségeiket. Véget akartunk vetni egyesek ama kifogásának, hogy korcsmahelyiségben nem szívesen jelennek meg. Reméltük, hogy ha majd állandó otthonunk lesz, találkozót létesítünk a szaktársak ama részének, kik a komolyabb szórakozást keresik s a kik nem tekintik a tanulói élettel való befejezettnek a tanulást, hanem „a jó pap holtig tanul“ elvét szem előtt tartva, várva-várják a köznapot, a melyen találkozhatnak egymással, hogy eszmét cseréljenek, vagy az időnként rendezendő nyomtatvány-kiállítást szemlélve, öregbitsék tapasztalataikat.

Ez a várakozásunk — sajnos — nem ütött be.

A tagtársak legnagyobb része nem törődik saját becses énjén kívül semmivel; szórakozást másfelé keres s a helyiség csaknem mindig kongott az ürességtől.

A körvezetőség minden tőle telhetőt megtett eddig is, hogy minél többet nyújtson a tagoknak, a felolvasó-üléseket még sem látogatták; a vigalmi bizottság jobb ügyhöz méltó buzgalommal fáradozott azon, hogy a kedélyes estélyek műsorát minél vonzóbbá, minél élvezetesebbé tegye, mind hiába, igyekezetük hajótörést szenvedett a tagtársak közönyén.

E tapasztalatok után joggal kérdezhettük, vajjon érdemes-e tartani állandó helyiséget? Nem lenne-e célszerűbb az erre kiadott összeget másra fordítani?

A felelet igen egyszerű: *ilyen* körülmények között nem érdemes.

A körhelyiségért fizetett évi bér 500 kor. Egy év alatt ötvenszer áll rendelkezésünkre, tehát minden egyes körnap 10 koronába kerül. A megjelent tagok maximális száma a harminczat talán egyszer sem érte el, a huszat is csak nagy ritkán haladta felül, legtöbbször 10—15 között váltakozott a megjelentek száma. Azonkívül hét kedélyes estély is volt, a melyek (kettő kivételével) szintén nem voltak túlságosan látogatottak. Ismételjük tehát: *ilyen* körülmények között nem érdemes a körhelyiséget fentartani.

De nyomban feltolul a másik kérdés, hogy megfelelő-e a Szakkör hivatásának, ha nincsen saját helyisége? A felelet erre is tagadó.

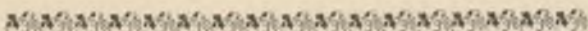
Már pedig a Szakkört fenn *kell* tartani, mert hazánkban az egyedüli olyan nyomdász-társulat, melynek célja a szakma fejlesztése; kell, hogy egy olyan központja legyen a magyar nyomdásztársadalomnak, hol vitázó-ülések és felolvasások által egymástól tanulhatunk, elmondhatjuk egymásnak tapasztalatainkat s a hol a külföldi szaklapok tanulmányozásával figyelemmel kísér-

hetjük más nemzetbeliek haladását. Azt hisszük, ezt a célt nem érhetjük el másként, csak ha saját helyiségünk van s ha ez áll, akkor áll az is, hogy a Szakkörre létkérdés a helyiség kérdése, mert e nélkül nem teljesítheti hivatását.

A választmány dolga, hogy a tagok érdeklődését felkeltse a szakma komolyabb tanulmányozása iránt; de a tagoknak kötelessége a választmányt támogatni nehéz munkájában.

Csakis egyesült erővel érhetjük el azt, hogy a Szakkör elfoglalja azt a méltó helyet, mely megilleti: hogy szakkérdésekben fórum legyen, olyan, a melynek döntő szava ellen nincs felelkezés.

BENES SANDOR,

A szakiskola ügye.

Sajnos, még most sem vagyunk abban a kellemes helyzetben, hogy a nyomdász-szakiskola közeli létesítéséről irhatnánk.

Még mindig teljesen bizonytalan előttünk, hogy vajjon akarnak-e az illetékes tényezők szakiskolát létesíteni vagy sem?

Bár foglalkozott már ezzel a kérdéssel minden illetékes fórum s valamennyi egyhangúlag szükségesnek nyilvánította annak létesítését, mindamelllett még ma sem látunk semmi intézkedést az intézmény életrehívása érdekében.

A Szakkör, mint a mely testület a szakiskola iránti mozgalmat megindította, nem nézheti már tovább tétlenül az ügy illetén állapotát, minden esetre szükséges, hogy annak érdekében most újlag fölemelje szavát és intézkedést tegyen a szakiskola létesítésének megsürgetése iránt.

E vezérgondolatból kiindulva, a Kör legutóbbi választmányi ülésére be is nyújtottam e tárgyban egy indítványt, melyet a t. választmány a közgyűlés elé terjeszt abból a célból, hogy a t. közgyűlés szavával a hozandó határozatnak minél nagyobb nyomatókat adjon.

Nem kételkedem benne, hogy a t. közgyűlés minden egyes tagja osztozni fog a t. választmány intencziójában s egyhangúlag hozzá fog járulni ahhoz, hogy a Szakkör jövődől választmánya a t. közgyűlés meghagyásából átiratot intézzen a főnökegyesülethez az iránt, hogy az — mint egyik legérdekeltőbb testület — sürgősen tegyen lépéseket a szakiskola létesítése érdekében.

Hosszú hét év telt el már azóta, hogy a Szakkör a szakiskola létesítése végett a mozgalmat megindította s a hét év alatt be is járt sok fórumot, mindenütt kedvező fogadtatásra találva; valóban tűrhetetlen tehát már, hogy az ügy még mindig nem tud dűlőre jutni s ha az ügyet újra meg nem sürgetjük, az talán egészen el fog aludni és kárba vesznek a mozgalomnak eddigi nem éppen megvetendő eredményei is.

A főnökegyesületnek saját érdekében is meg kell e lépéseket tennie, mert csak úgy lesz képest lépést tartani a külföld magas fejlődésű nyomdaiparával, ha igyekszik szintén megszerezni azt az intézményt, mely a külföldi nyomdaipar fejlődését annyira előre vitte.

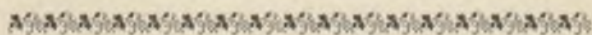
Nem állítom ugyan, mert nem is állíthatom, hogy nálunk ma még a nyomdászat nagyon hátramaradt, mert vannak nálunk is egyes kiváló tehetségű nyomdászok, a kik a magyar nyomdászat nivóját nem engedik alásüllyedni.

De általában véve a szakképzettség nagyon hátra van szorulva a külfölddel szemben, úgy, hogy ha összehasonlítjuk munkáink legnagyobb részét a külföld termékeivel, azt a benyomást teszi ránk, mintha egy falusi nyomtatványt hasonlítanánk össze a fővárosival.

Nem látom különben szükségét annak, hogy a szakiskola létesítésének égető voltát bővebben indokoljam, hitem szerint minden számottevő nyomdásznak benső meggyőződésévé vált már ez, legyen az illető akár nyomdatulajdonos, akár pedig munkás.

Ezért bizalommal tekintek a szakiskola érdekében a főnökegyesülethez intézendő átirat ügyében hozandó határozat elé s vérmes reményt táplálok egyúttal az iránt a fogadtatás iránt is, melyben a főnökegyesület részéről az átirat részesítettetni fog.

GRÓCZ ERNŐ

Gépmestereink szakképzettsége.

Nem tudom, más magyar szak társamnak is feltűnt-e már az a körülmény, hogy mi gépmesterek — ide nem értve azt a kis részt, a kik a fővárosi nagyobb üzemekben vannak alkalmazva — teljesen a saját tapasztalatainkra, megfigyeléseinkre vagyunk utalva, mert nincsenek olyan szakdolgozataink, a melyekben a nehezebb és ritkábban előforduló bajok mikénti elhárítása ahhoz értő szakemberek által lennének megvilágítva.

Nagy baj az, hogy a mi kevés a gépekről és gépmester-dolgokról irt szakdolog van, annak is egy része vagy árjegyzékből ollózott, vagy pedig laikusok, a gépgyár szócsöve: a szerelő által felállított kezelési utasítás szerint irták azokat. Sokhelyt a művezető és főnök szigorúan meg is követelik, hogy a gépmester ez utasítások szerint járjon el. Máskor pedig valamelyik ismerős gépmestertől kérdeznak egyet-mást és a szerint adják a felületes utasítást a törekvő, de kevés tapasztalattal bíró fiatal gépmesternek. Így tehát az ilyen fiatal ember rendesen odajut, hogy elméleti tudása a gyakorlattal majdnem teljesen ellenkező, s mivel tapasztalata kevés s megfigyelőképessége nem biztos, hogy az után merjen indulni, a legnagyobb zavarba jut az olyan munkánál, hol az ilyen utasítás nem találó.

De a főnökök nagy része se szakember a gépnél, tudását innen-onnan, vagy a szerelőtől vagy a gyártól nyeri, a mi aztán a gépmesternek sok kellemetlenséget okoz.

Állításom igazolására a sok közül felhozok egy eléggé fontos körülményt.

A szerelő egyik fontos utasítása az, hogy *a nyomóhengert mozgatni nem szabad*, s ezt magáévá teszi sok, a géphez semmit nem értő üzletvezető és főnök is, mert nekik a szerelő a felállítás alkalmával annak igazságát bebizonyította azzal, hogy a rendes felhuzással névjegyet, három vagy négy ív hozzáadásával pedig újságnymást csinált. A főnök tehát még évek múltán is követeli a gépmestertől, hogy a szerint járjon el. Ha ez aztán azt mondja, hogy nem lehet, akkor megalkotják róla a véleményét, hogy bizony ő tudatlan. Ha azonban a gépmester régi alkalmazott, akkor azt felelik neki: Hát eddig lehetett! Ha meg nemrég lépett az üzletbe, akkor azt mondják neki, hogy a másik tudott így dolgozni! És ha azután tovább is mer ellenvéleményt kockáztatni, kijelentik, hogy neki nincs több szava, dolgozzék úgy, a mint kívánják.

De ez még csak a munkabeli utasítás a főnök szempontjából, a mely a gépmester szerint csak az eredményes munka akadályozása, hozzá nem értő kontár beleszólása miatt. A gépmestertől csak gyors munkát kívánnak, persze szépen és pontosan.

Az ilyen üzletek aztán természetes, hogy ritkán rendelkeznek jó gépmesterrel, még pedig azért, mert a mint a gépmester az ilyen helyre belép, már az első héten tisztában van azzal, hogy ily követelésnek minden tekintetben megfelelni nem lehet és nem is töri magát valami nagyon tovább, hanem azzal a tudattal jár az üzletbe, hogy ott őt alap nélkül szekirozzák és zavarják s addig vergődik ottan, míg elküldik.

Ha azonban akad egy olyan gépmester, a ki azt mondja: én nem dolgozom az urak esze, hanem a magam tudása és tapasztalata szerint, ennek azt mondják, hogy szájhős, veszedelmes ember, tehát hamarosan túladnak rajta.

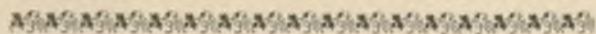
Sok helyen nem látják be azt, hogy a használat, de kivált a túleröltetés miatt a gép vesztit erejéből. Pedig különösen vidéken, a gép majd mindenütt ily módon romlik el. Így tehát az időközi gyakorlatban a szerelő által adott utasítástól legtöbbször el kell térni, mert a már használt gép, ha még nem kopott is, nem bír oly ellenállással, mint az új sajtó, s ilyenkor a gépmesterre kell bízni és annak kell tudni, hogy segítsen legezészerűbben s legrövidebb idő alatt a dolgon.

Még nagyon sok megokolást tehetnék a fent említett mellett, de azt most fölöslegesnek tartom. Csak azt jegyzem még meg, hogy azért nem mondom én se, hogy a nyomóhengert minél többet mozgassuk és esetleg az egyenetlést is azzal pótoljuk, mert úgy ennél, mint bármelyik fontos részénél a gépnek azt kell elvűl állítani, hogy minél ritkábban s csak ha elkerülhetlen, kell azt bolygatni.

Fejtegetésemmel leginkább arra akartam rámutatni, hogy nekünk gépmestereknek van legnagyobb szükségünk arra, hogy szakmánkat s annak egyes ágait a ren-

delkezésünkre álló szaklapokban és szakkönyvekben bővebben megvitassuk; de arra is, hogy az általános utasítások ahhoz értő és szakavatott gépkesterektől eredjenek, mert az általunk említett téves nézetek főnökeink részéről éppen az arra hivatottak hallgatása miatt keletkeznek.

BARDOTZ SÁNDOR.

Bécsi levél.

1901. márczius hó.

A tavaszi verőfény első mosolya újabb bizalmat és reményt csöpögtet szívünkbe. Az anyaföld lerázván magáról a dermesztő jégkérget, feltárja kebelét s új életet hirdet.

S vajjon ki ne örülne annak, mikor maga előtt látja az örök igazságot: a természetet, a mely nem ígér, hanem ad, a mely mindenkit egyformán gyönyörködtet bájaival; az élet szükségleteit minden élő lény számára egyformán megtermi. Hogy azonban az emberek ezeken a kincseken összemaradnak, arról a természet nem tehet. Örök átok ez, mely az emberiséget sújtja s örök titok marad, hogy mikor fog ez alól felszabadulni.

Sok az ember s kevés a munka, tehát nem is juthat mindenkinek s így a fölösleges munkaerőre nincs szükség. Így adják elő a tényállást; pedig hát tulajdonképen úgy áll a dolog, hogy kevés emberrel sok munkát akar végeztetni a spekuláció s hogy a produkció minél nagyobb legyen, az emberi erőt gépekkel pótolják.

Ez különben a haladás, a tőkéletesedés törvénye, de hogy azért miért ne lehessen minden embernek megélni, azt semmivel sem lehet megokolni.

A *szedőgép* lassan, de feltartóztatlanul tartja bevonulását s a betűszedők egy bizonyos hányadát nélkülözhetővé teszi — látszólag. Igen, mert a szedőgép csak a fokozott igények természetes következménye, s minél több a gép, annál inkább szabadul ki az ember a járomból, a melyben csak mint nyerselő állati munkát végzett s annál magasabb hivatás vár reá ezentúl.

A szedőgép különben nemcsak a betűszedők egy részét, hanem sok betűöntőt is tesz *látszólag* nélkülözhetővé, hiszen a szedőgép maga önti a betűt s így betűöntőre sincsen szükség. Hát pedig ez is csak látszólagos, mert mindamellett a betűöntőgépeket is tőkéletesítik s fokozzák a termelést, a miből ismét csak az következik, hogy daczára a szedőgép betűöntésének, a betűöntők mégis többet végeznek, mint azelőtt s ez megint a fokozott igények természetes eredménye.

De a munkásember minden fejlődés és tőkéletesedés daczára csak nagynehezen tudja megszerezni a munkához és megélhetéshez való jogát.

A Brendler-féle betűöntődében e hó 5-én a *betűöntők*

beszüntették a munkát. Előzménye ez: A nevezett betűöntődében négy újabb szerkezetű gépet állítottak fel s kezelésükhöz Lipcséből egy hozzáértő munkást és egy műszerészt hozattak. Nehogy azonban a gépek szerkezetét valaki a személyzet közül elsajátítsa, külön helyiséget rendeztek be a gépek számára. A betűöntők gyanakodva nézték ezt a titkolózást s az idegenekkel bizony nem a legbarátságosabban bántak, a kik erre kijelentették, hogy a betűöntők közül senkit sem avatnak be az új gépek titkaiba. S csakugyan nemsokára öt *segédmunkás* vonult be a gépkezelést elsajátítandó. Ez ellen a gremium elnöke két ízben s a nyomdászsegédek szövetségének képviselője is tiltakoztak több ízben, de minden eredmény nélkül. Brendler úr kijelentette, hogy ő neki joga van azt állítani a géphez, a kit akar, mert a saját tőkáját fektette bele. Hát hiszen ez ellen jogi szempontból alig lehetne valamit ellenvetni, hanem akkor mit szóljanak mégis a betűöntősegédek, a kik meg munkacseréjüket, szellemi tőkájukat fektették be olyan iparágba, mely nekik semmi létjogosultságot nem biztosít. Másrészt azonban simábban is mehetett volna a dolog, mert azt az egyet csak fel kell tennünk, hogy Brendler úrnak okvetetlenül érdekében állott s talán szándékában is volt valakit az ő emberei közül betaníttatni, ha ezek túlságosan nem féltékenykednek. Nem lehet azonban említés nélkül hagyni az egyes betűöntődék tanonczállományát sem, mely a segédek számával arányban nem áll.

Vidéki főnökegyesület (Gremium) létesítésén fáradozott egypár alsóausztriai nyomdatulajdonos, de minden eredmény nélkül. E hó 3-án tárgyaltak ebben az ügyben, de 24 főnök ellenezte az egyesület létesítését, miután annak ez idő szerint semmi értéke nem volna, létesítése, fentartása óriási áldozatokkal járna s a törvény kívánalmainak semmiképen sem felelhetne meg. Maga a hatóság sem ajánlotta, de a segédek pártolták. A gyűlés különben megbizta egyik tagját, hogy az alakulásra vonatkozó értekezleti és gyűlési határozatokat és meghatalmazásokat alkalmilag saját belátása szerint érvényesítse.

A *párisi világiállítás* alkalmából szakmánk több kiváló férfiat tüntették ki, és pedig: többek közt *Fritz György*, a cs. és kir. államnyomda aligazgatóját és *Engel M. Emil* udvari nyomdászt a Ferencz József-rend lovagkeresztjével; *Löwy József* udvari fényképész és czinkográfus udvari tanácsos lett; *Maas Ottó*, a Haasenstein és Vogler czég főnöke, nyomdatulajdonos, a koronás arany érdemkeresztet kapta; *Jasper Frigyes* legfelsőbb elismerésben részesült; *Helfenbein Henrik* cs. és kir. államnyomdai faktor pedig ezüst érdemkeresztet nyert.

Állandó grafikai kiállítást rendszeresített a bécsi Graphische Gesellschaft című szakkör, saját helyiségében.

A dicséretreméltó törekvés most még a kezdet elején áll, de az eszme annyira életrevaló, hogy a pártolás

el nem maradhat s okvetlenül ki fogja tölteni azokat a hézagokat, melyek ez idő szerint észrevehetők.

A kiállítás nagyban és egészben igen kellemes benyomást nyújt; csak beható szemlélésnél veszszük észre az átmenetnélküli rendszertelenséget, a fokozatos fejlődés feltüntetésének hiányát.

A minták többnyire a szaklapokban megjelent mellékletekből vannak összeválogatva és csak igen kevesen küldték be közvetlenül munkáikat.

A tipografiai színnyomás egyik legtökéletesebb vívmányául elsősorban kell felemlítenem a *Mössmer János és fia* bécsi cég által készült csoportozatot, mely 36 háromszinnyomatú képes levelező-lapból áll. Egy ilyen nagy alakú háromszinnyomás olyan tökéletes, összevágó kivitelben, pompás szingazdagságban mindenestre a legnagyobb gyönyörrel tölti el a szemlélőt. Ugyanez a cég egy hatszínű fametszetet is mutat be, a mely azonban, bár gondos összeállításra vall, élénkség, színharmónia és finom árnyékolás tekintetében kissé mögötte maradt a háromszinnyomásnak. E mellé több művészi tökélyű akcezidencia sorakozik.

A *Gesellschaft für grafische Industrie* bécsi vállalat több újabbról irányú sikerült háromszinnyomást, egy pár litografiai plakátot és előkelő ízlésre valló egyéb apró akcezidensz-munkát állított ki.

Chwala M. az újabb nemzedék legambiciózusabb nyomdászainak egyike. Ő csupa meglepetésekben dolgozik. Minden kibocsátott műnyomása valóságos esemény. Tónusnyomatú képeket, színezett fototípiákat, csinos háromszinnyomásokat, hatásos reklámyomtatványokat küldött.

Ueberreiter (M. Salzer) a nyomda történetéből két lapot állított ki, melyek egyikén a régi szerény házikó, szemben pedig a mostani hatalmas palota van háromszinnyomásban bemutatva; a szöveg fekete, jégvirágszerű alapnyomással. Ez alatt egy régibb renaissance-stílusú, de tökéletes összeállítású, diszkrét színezésű ajánlólapot találunk, mely az egyik főnök, *Salzer Ferencz* ezüstlakodalmára készült. A többi minta is a nyomda előkelőségét dicséri.

A műlapok legnagyobb része a kiállító körnek *Graphische Revue* című szaklapjában megjelent mellékletekből áll, melyek kizárólag szecsesszionisztikus irányban készültek, a minél csak az a vigasztaló, hogy a képtelenségeket lehetőleg mellőzték. Áttekintésüknél a tengerzöld, élénk narancs-sárga és ibolyaszín nyomul előtérbe majdnem minden változatosság nélkül. Szédésük és a színharmónia különben mindig kifogástalan.

A többi osztrák tartományokból képviselve van: *Prágából: Kuh D.* egy kissé vaskos hirdetésszerű körlevéllel; *Vilimek* több sikerült háromszinnyomással és a *Brendler-féle* betűöntődének készült kevésbé jól megválasztott és nem eléggé diszkrét színezésű vignetta- és betűmintalapokkal; *Gréger Ede dr.* egy igénytelen körlevéllel. *Brünnből: Burkart W.* egy látszólag nagy fáradsággal összeállított, de nehézkes betűmintalappal.

Karinthiai Kamnikból igen csinos üzleti körlevelet mutat be *Slainár Antal* nyomdája. A váz, körzet és betű ibolyaszín, a tónus zöld márványszerű, az egészet szecsessziós indákon rózsaszín virágok díszítik; ez a két szín azonban kissé egymásbafolyik.

Magyarországból a *Pallas*-nyomda a Magyar Nyomdászhatag megjelent sokféle, de alig kifejezhető stílusú mintákkal foglal el meglehetősen nagy helyet. A *Pesti könyvnyomda r. t.* egyetlen zenemű címlappal van a nagyvilágnak bemutatva. Valószínűleg úgy akadt ez éppen a rendezőség kezébe, nem sejtve, hogy a címlap „Szerelmi bánat“ felírásban milyen fájó sóvárgás rejlik a többi, ebben a nyomdában készült díszes nyomtatvány után. Itt-ott, csak úgy a többi közt beékelve látható a soproni *Romwalter*-nyomdának egynéhány díszesebb nyomtatványa ex anno 1893. Hogy azóta készült-e ott ilyesmi, arról nem szól a krónika. Ugyancsak a többi német s egyéb külföldi nyomtatványtól fenyegetőzve búslakodik a debreczeni *Csokonai*-nyomdának *Vidám versek* című könyvcímlapja, mintha ott soha sem készült volna egyéb is.

Általában véve az egész kiállítás mai formájában a készültségét s talán a részvétlenségét árulja el. Reméljük azonban, hogy a kezdet nehézségein átesve, minél tökéletesebb képet nyerünk Ausztria és Magyarország nyomdaiparának haladásáról.

SOMOS ÁRPAD.

Az 1900-iki párisi kiállítás, különös tekintettel a grafikai csoportra.

(Folytatás és vége.)

II. A világkiállítás általában.

Befejezve a grafikai csoportról szóló jelentésemet, még csupán rövid ismertetést óhajtanám adni a világkiállítás ama legszebb, legérdekesebb részleteinek, melyek a látogató figyelmét leginkább megragadták, s a melyből szaktársaim nagy vonásokban talán meg is alkotják maguknak a kiállításnak nagyszerű képét.

A Place de la Concorde, Párisnak és talán az egész világnak legnagyobb, legszebb terén díszlett a kiállítás pompás főbejárója, tetején az oly sok beszéd tárgyát képezte hatalmas kék asszony-szoborral, mely tulajdonképen a parisienne-t, azaz a párisi nőt volt hivatva allegorizálni.

Mint a legtöbb idegen látogató, itt léptem be rendszerint én is a kiállításnak rendkívül népes, virágos területére s egyenest haladva, mihamar az Avenue Triomphale-ra, a kiállításnak kétségkívül legimpozánsabb útjára értem és szemben találtam magamat a Grand Palais-val, a kiállítás óriási arányokban épült műcsarnokával. Ebben az épületben voltak elrendezve a nemzetek képzőművészeti, vagyis építészeti, festészeti és szobrászati kiállításai. Bizonyára tudni fogják, hogy

a magyar plasztikai művészet itt nagy diadalt aratott. Azt pedig egyéni impresszióm alapján mondhatom, hogy jeles szobrászunk, Fadrusz Jánosnak Mátyás királyt ábrázoló, gyönyörűen megmintázott lovasszobor-műve — mely Kolozsvár városát fogja díszíteni — valósággal uralta a palota üvegterét, hatalmas udvarán elhelyezett nemzetközi szobrászati kiállítást.

A Grand Palais átellenében a Petit Palais — kis palota — állott, a melyet azonban petit-nek, azaz kicsinek csak a Grand Palais arányaihoz mérten lehetett nevezni. Itt remek iparművészeti tárgyak voltak kiállítva, gyönyörűségül szolgálva szakértőnek és laikusnak egyaránt.

Mellesleg megjegyzem, hogy e paloták már eredetileg úgy építettek, hogy állandó díszei maradjanak Párisnak és emlékeiül szolgáljanak a körülöttük letűnt tündérvárosnak.

E paloták megszemlélése után átmentem a kiállítással egyidejűleg épült és III-ik Sándor czárról elnevezett remek Szajnahidon és bejárva a hid körüli ipar- és egyéb csarnokokat, a tarka lobogódíszben állott, páratlanul festői *Nemzetek utcájába* tértem, melyet Olaszország renaissance-stílusú pavillonja nyitott meg. A német, svéd, görög, szerb stb. pavillonokat elhagyva, Magyarországnak aranybetűs „Hongrie“ felirattal ékeskedő palotájához értem, mely — mint bizonyára tudni fogják — egyike volt a kiállítás legszebb épületeinek és a legnagyobb díjat, a Grand prix-t nyerte el.

A pavillon — keskeny — lépcsőjén fölhaladva, kincseket érő ötvösműkiállítás kápráztatta el szememet. Itt volt látható továbbá a hírneves tudósunk, Herman Ottó által rendezett és fajunk ösfoglalkozásait ismerető gyűjtemény is, mely az ilyesmit kellőleg méltányolni tudók részéről rendkívüli tetszéssel találkozott.

De a magyar pavillonnak és egyszersmind a világiállításnak is egyik legvonzóbb látványossága volt a remek huszártér, mely gyönyörű falfestményeken és szobrokon a magyar huszárság történeti fejlődését tüntette föl a jelenkorig. Nem lehet tehát csodálkozunk, ha pavillonunk valóságos ostromlásnak volt kitéve a kiállítás látogatói részéről.

Felemlitem még a palotának a Szajnára rugó túlsó oldalán elhelyezett magyar csárdát, hol a látogató jóféle bor és eledel mellett Fehér Poldi szegedi cigánybandájának szép magyar nótáiban hallgatva gyönyörködhetett az elébe táruló fölséges kilátásban és a Szajna fürge hajóinak szökdecseléseiben.

A Nemzetek utcájában föl-, a Mars-mező felé haladva az emberi elme egy csodás alkotását pillantottam meg, mely szinte vonzott maga felé. Könnyen kitalálhatják, hogy ez nem lehet más, mint a tündériesen karcsú, égbenyúló Eiffel-torony, Páris büszkesége, melynek tetejéről feledhetetlen panorámában gyönyörködhettem. Akarva sem mondhatnék róla valami újat, legfőleg azt, hogy noha az ember képekben — és képzeletben — már számtalanszor látta, mégis,

ha legelőször közelébe kerül, teljesen az újság ingerével hat és alapíveinek roppant méretei valósággal megdöbbennek.

Itt említem fel a kiállítás nevezetesebb érdekességei közül a tetején állott csodaházat, az óriási éggömböt, a művészi leleménnyel megszerkesztett mozgó járdát és a szép harangjátékot, mely abból állott, hogy egy toronyban különböző nagyságú harangok időközönként egy-egy fülbemászó dalt, délben pedig a francziák mindenütt ismert nemzeti dalát, a „*Marseillaise*“ csengték-bongták el.

Az Eiffel-toronytól balra, a Trocadero-val szemközt a kiállítás villamossági palotája állott, melynek hatalmas homlokzatáról számtalan színes villamos lámpácska szórta esténként sugarait az előtte elterülő virágos téren felállított és művészi fantáziával megalkotott szökő vízművekre, úgy, hogy igazi gyönyörűség volt nézni a szebbnél-szebb figurákban és színekben szünetlenül váltakozó vizsugaraknak pompás, tündéri játékát.

A palota rengeteg belsejében az óriás méretű és gyönyörű szerkezetű villamos áramfejlesztő gépek ezrei-nek pokoli zakatolása kíséretében csodáltam a világ mai bámulatos fejlettségű elektrotechnikai iparát és az e téren elért nagyszerű eredményeket.

Az Eiffel-toronytól jobbra, a Trocadero körüli nagy téren voltak elhelyezve a gyarmatok és exotikus népfajok ethnografiai szempontból is rendkívül érdekes kiállításai. Festői látványt nyújtottak itt egymás mellett, külön-külön is bizarr viseleteikben a kínai, japán, török, arab, albán, sziámi, dahomeyi, algiri, indus, néger stb. típusok, kik bazáraikban sűrűve-forogva valóságos bábeli nyelveken lármázva kínálgatták az ő különleges árúczikkeiket és kiabálva hívogatták be a látogatót hevenyészett szinkörükbe, hogy bemutassák tánczbeli ügyességüket és mindenféle nemzeti szokásaikat.

Ez ismertetés során nem hagyhatom említés nélkül a kiállításnak u. n. „Palais des Costum“-jét sem, mely palotát hárommillió franknyi költséggel állított fel és rendezett be egy konzorcium és a mely külön belépődíj mellett volt csak megtekinthető; az épület belseje igen szép és tanulságos képet nyújtott, az emberi viseletek történeti fejlődését tárva az érdeklődő elé a legkezdetlegesebb ruházattól a mai kényes ízlésű ember öltözetéig.

E pavillon látogatóinak legnagyobb kontingensét a kiállítás hölgyközönsége szolgáltatta, nyilván azért, mert több párisi, különösen pedig a világhírű Worth-czég csodaszép és kincset érő női toaletteket állított ki üvegszekrényeiben.

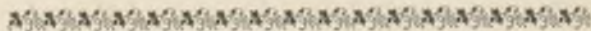
Végül, hogy lehetőleg teljes sorozatát adjam a világiállításon szerzett nevezetesebb tapasztalataimnak, el kell mondanom, hogy a kiállítást látogatók legnagyobb részének érdeklődése leginkább egy kis pavillon felé fordult. Transzvál délafrikai köztársaság pavillonja volt ez, a melybe több ízben hiába kíséreltem meg a be-

jutást. A kiállításon tett utolsó látogatásom alkalmával azonban állhatatosabb voltam a várakozásban s a hátam mögött felgyülemlt embertömeg valósággal bevitt a pavillonba, a hol magas emelvényen egy manapság sokat emlegetett úrnak, Krüger köztársasági elnöknek hatalmas babérkoszorúval övezett fehér mellszobra állott. A szobor köré gyöngéd női kezek virágokat és egy dobozban gombostűt helyeztek el, melylyel a látogatók a búrokat dicsőítő, buzdító és egyben az angolokat becsmérő, átkozó írásait tűztek a koszorú és virágok leveleire.

És a míg eddigelé mindenütt a legszebb emberi alkotásokban gyönyörködhettem, ez a kis pavillon önkénytelenül is az embernek nagy rombolási hajlamára, s az ezt tanúsító hadászati kiállításra emlékeztetett, a melyben a németek úgyszólván remekeltek.

Ez impressziótól szabadulni óhajtva, sietve hagytam el e helyet s még egyszer körüljártam az annyi becses tanulsággal szolgáló kiállítás területét, hogy mielőtt búcsút vennék tőle, mennél jobban emlékezetembe véssém annak fölséges képét.

LÁSZLÓ DEZSÓ.

VEGYESEK.

Kitüntetések. A király *Czettel Gyula* fővárosi nyomdatulajdonost a párisi világiállításon szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjével; *Coponyi Márton* brassói papirgyárost pedig a koronás arany érdemkeresztrel tüntette ki.

Nyomdafőnökök értekezlete. Márczius 17-én több felé voltak nyomdászgyűlések, a melyek közt talán legnevezetesebb volt az az értekezlet, melyről az alábbi jegyzőkönyv ad számot: »A f. hó 17-én a kereskedelmi és iparesarnokban tartott *főnökök értekezlet* jegyzőkönyve. Jelen van 48 főnök és a segédek részéről Lipp Károly, Siegfried József és Wagner Károly. A napirend tárgyai: 1. A szennykonkurrenzia elleni lépések. 2. A közvetítők elleni állásfoglalás. 3. A papírárok drágulása. 4. A nyomdászat súlyos helyzetének javítására szolgáló egyéb teendők. — Az értekezletet *Neuwald Illés* nyitja meg s kéri a megjelenteket, annak vezetésére egy elnököt s egy jegyzőt választani. Elnöknek *Neuwald Illés*, jegyzőnek *Lipp Károly* választatik. Elsőnek *Székely Zs.* szólal föl, ki a jelenlevő nyomdatulajdonosokat a főnökök-egyesülethez való csatlakozásra szólítja föl. Korvin J. ajánlja, hogy azon munkaadók is fizessék meg az árszabályt, kik azt eddig nem tették. Wagner K. a segédek álláspontját vázolja. Salamon J. szintén csatlakozásra szólítja föl különösen a kisebb, az egylethez még nem tartozó nyomdafőnököket, hogy így — tömörülve — azok érdekei az egyesületben annál hathatósabban megvédethessenek. Propper L. a papirkereskedők és ügynökök üzemei ellen kel ki. Korvin J. újból indítványozza, hogy a főnöktestület kötelezze a munkaadókat az árszabály betartására. Hedwig S. kifejti, hogy nemcsak a kis, hanem a nagy nyomdák is űznek szennykonkurrenzciát, s különösen a tanonczgazdálkodást ostromozza. Hosszasabban szól Valtér Ernő, ki egy nyomtatvány-árszabály kidolgozását javasolja. Krausz Soma ajánlja, hogy végre-valahára a nyomdatulajdonosok is szervezkedjenek. Székely Zs. tudtára adja az értekezletnek, hogy a kibocsátott aláírási íven a mai napon tizennégy munka-

adó jelentette be a főnöktestületbe való belépését. Propper L. ismételt fölszólalása után elnök összegezi a vita alatt fölhozott érveket, mire az értekezlet egyhangúlag kimondja, hogy elvárja a főnöktestülettől, hogy mindent elkövett arra nézve, hogy az árszabály az összes főnökök által fizetessék, a szükséges lépések megtételével a segédeket bizva meg. A napirend második pontjánál Salamon J. szólal föl s javasolja, hogy ez a pont vétessék le a napirendről, illetve a kellő intézkedések megtételével a főnöktestület bizassék meg. Pollák M. és Székely Zs. fölszólalása után Salamon indítványa elfogadtatik. Minthogy a napirend harmadik és negyedik pontja az első pont tárgyalása alkalmával eléggé kimerítettett, elnök — a segédek részéről történt újbóli fölszólalás után — az értekezletet bezárja. *Neuwald Illés*, elnök. *Lipp Károly*, jegyző.«

Az új árszabály Budapesten közös megegyezés folytán létrejövén, az annak értelmében kiküldendő *békkeltető bizottságba* a Budapesti könyv- és könyvnyomdatulajdonosok egyesülete részéről a következők választattak: elnök lett Hirsch Lipót, tagok: Buschmann Ferencz, Concha Károly, Czettel Gyula, Neuwald Illés; póttag Salamon József. A segédek részéről tagjai a békkeltető bizottságnak: Peidl Gyula, Pringyes Ferencz, Siegfried József és Spitzkopf Ferencz.

Czégváltoztatás. A Kosmos műintézetnek hosszú időn át tartott vonagló procezzsusa a mult hetekben véget ért, a nyomda ugyanis épületével együtt átment a *Beer E. és társa* nevű bécsi cég tulajdonába 530.000 korona összegért, melyből a Kosmos nagyobb hitelezői 40 százalékos kvótát kapnak, a kisebbeket pedig teljesen kielégítik.

A Magyar Könyvkereskedők Egylete által tervezett könyvkiállítás rendezése elé váratlan akadályok gördültek, a mennyiben a rendelkezésre álló szekrények belső felszerelése és üvegezése, valamint egyéb költségek oly anyagi áldozatot igényelnének, melyekre a fedezet nem áll rendelkezésre. Nevezett egyesület választmányja tehát a könyvkiállításnak jobb időkre való elhalasztását határozta el.

A Magyar Iparművészet című kiváló folyóiratunk negyedik évfolyamának I. és II. száma jelent meg száznál több művészi képpel, a mely mindannyi a karácsonyi kiállítás kiválóbb tárgyait ábrázolja. Magát a kiállítást Diner-Dónes József magvas czikke ismerteti, dr. Czobor Béla egyetemi tanár, a ferenczvárosi plébánia-templom üvegfestésű ablakainak kartonjaihoz írt érdekes magyarázatot. A rendes rovatok a szokottnál is gazdagabbak és örömmel konstatáljuk a hivatalos tudósításokból a társulatnak térfoglalását, mert a legutóbbi szám megjelenése óta nem kevesebb mint háromszázhuszonhárom új taggal gyarapodott. A Magyar Iparművészet, mely ma már a legelőkelőbb külföldi művészi folyóiratokkal kiállja a versenyt, a Magyar Iparművészeti Társulat tagjainak tagilletményként jár. Az évi tagsági díj tíz korona.

Magyar Erdész címmel egy havonként kétszer megjelenő szaklap jelenik meg Ungváron, *Székely és Illés* könyvnyomtatóknál. A lap az amerikai jellegű Cushingból van szedve s összeállítása minden tekintetben igen korrekt. Kár, hogy az olyan kis nyomda, mint a Székely és Illésé, olyan betűfajt szerez be, mint a Cushing, a melynek se nagyobb fokozatai, se kiemelhető betűi nincsenek. Ha tehát valami rontja az egyöntetűséget, úgy az a szövegbetű, a mely közül nagyon kirának a czímsorok és az idegenfajta kurzív. Pedig nagyon ügyes szedője és gépmestere van az üzletnek, a kik igazán dicséretet érdemelnek a Magyar Erdész előállításáért.

Matiné. Márczius 17-én délelőtt 10 órakor tartotta meg a Könyvnyomdászok Szakköre a *sajtó szabaddátételének* emlékére rendezett márcziusi matinéját a kerepesi-uti körhelyiség dísztermében. A nagyterem egészen megtelt közönséggel, a melynek soraiban sok hölgyet is láttunk

A program rövid volt, mint a hogy az matinéhoz illik is. A műsor megnyitója a *Himnusz* volt, melyet az Ébredés Dalkör adott elő, igen sikerülten és meghatóan. Ezután *Tanay József*, a kör elnöke mondott ünnepi beszédet, melyet lapunk első cikke gyanánt közlünk. A program harmadik pontját *Morócz Jenő* szaktársunk *Gutenberghez* című szép költeménye képezte, melyet *Benes Sándor*, a kör egyik buzgó műkedvelő-tagja szavalt el nagy hatással. Azután megint a dalosok következtek és zúgó tapsvihár között a *Szózat* eléneklésével fejezték be a márcziusi matinét. (Úgy látszik, hogy a körtagok az utolsó hetekben nagyon megkedvelték a körhelyiséget, mert majd minden vasárnap szép számban összejönnek ottan.)

Az önműködő berakókészülék problémájával, melyen nálunk Budapesten a Pallas-nyomda igazgatója, *dr. Gerő Lajos* tulajdonát képező szabadalma alapján már évek óta dolgoznak a Wörner-féle gépgyárban, — úgy látszik — végre kielégítő eredményre jutottak, a mennyiben nevezett apparátus most már — mint azt biztos forrásból halljuk — kifogástalanul működik. Egyidejűleg hirt veszünk egy másik berakókészülékről, mely hasonló elven alapszik, mint a Gerő-féle apparátus, t. i. a pneumatikus erővel való működésén és melyet a Légrády-czég két gépmestere, *Hell Ferencz* és *Oberding Kristóf*, egy *Weisz Antal* nevű gépészszel alkottak. E készülék szintén jól szuperál; így lehetett azt legalább olvasni a napilapokban. Közelebbi tudomásunk nincs a dolgról. Különben azt is halljuk, hogy Gerő Lajos igazgató az utóbb említettek ellen már pört is indított szabadalom-bitortlás cím alatt.

Gelberger Mihály, a Szakkör volt titkára és alapító tagja, február 26-án meghalt Budapesten. A megboldogult mindig buzgó tagja volt a Szakkörnek s évekkal ezelőtt sűrűn dolgozott a szaklapokba és a Magyar Nyomdászok Évkönyvébe is. Néhány hónappal ezelőtt irtózatos betegség támadta meg az amúgy is gyöngye szervezetű férfi idegeit s az utóbbi hetekben pedig már csak mint élő-halott bolyongott egyik ismerősétől a másikhoz. Az utolsó héten azután családja köréből is el kellett őt szállítani abba az ideiglenes kriptába, a hová a szerencsétlen élő-halottakat viszik. Rá nézve igazán megváltás volt a szabadító halál. Legyen neki könnyű a föld!

Magyar és német műszaki szótár. Szerkesztette *Acsády Jenő* kir. főmérnök. II. Magyar-német rész. Az Athenaeum részvénnytársaság kiadása. Egy-egy rész ára díszes vászonkötésben 10 kor. A technika jegyében mult ki a lefolyt század és a technika jegyében indul el útjára az új. És valahányszor egy lépést tesz előre, mindannyiszor a fogalmak, a szavak egészen új áradata támad nyomában. Égető szükség volt tehát egy olyan szótár megszerkesztésére, mely minden magyar műszót egybegyűjt, hogy megtanulhassák azok, kiknek szükségük van rájuk. És kinek ne volna ma rájuk szüksége, kinek körébe ne nyulna be az iparnak, a műszaki alkotások ezernyi tömegének valamelyik ága? Szüksége van ilyen szótárra nemcsak a szakembereknek, hanem minden művelt embernek egyaránt. Nagy szolgálatot tett Acsády a szótár szerkesztésével mindenkinek. Annál inkább, mert jól szerkesztette meg. Lehetővé teszi egyúttal, hogy a technikai vagy ipari dolgozókról író vagy beszélő, magyar nevekkal éljen, másrészt, hogy e szakba vágó német munkákat még a nyelvben kevésbé jártas is könnyen megérthesse. A mesterségek szavait onnan veszi, a hol legmagyarabb alakot kaptak, és ha maga magyarosít kifejezéseket, többnyire helyes nyelvrőzkkel teszi. A szótár becsét emeli minden tekintetben szép kiállítás, mintaszerű, nagy, kövérbetűs nyomása. Kívánatos, hogy e nagyszabású mű minél szélesebb körökben terjedjen el. (Mi eddig csak a II. részt kaptuk meg; de ebből is megítélhetjük a hasznos munka értékét.)

A bécsi cs. kir. államnyomda igazgatójává — mint bécsi levelezőnk lapunk zártakor értesít — *Ganglbauer Károlyt*, az államadósság kezeléségének elnökét nevezték ki. *Ganglbauer* az államnyomda titkos osztályával állandó érintkezésben volt s így némi betekintést nyert ez intézet működésébe. Különben egy héttagú műszaki tanácsot rendeltek melléje. — Így szól a hivatalos rendelet, a mi magyarán annyit tesz, hogy *Ganglbauer* úrnak a sokszorosítóiparigról csak igen halvány fogalma lehet, annyi például, mint egy nyomdásznak az államadósságok mikénti kezeléséről. No de hiszen ott lesz a műszaki tanács, melynek élén valószínűleg a szakképzett aligazgató áll, a ki — már az előléptetés elvönél fogva is — leginkább rászolgált az igazgatói állásra, a kit azonban egy-két kitüntetéssel idejekorán kiengeszteltek.

Villámprés (Blitzpresse). Az a körülmény, hogy kromolevelező-lapok, plakátok, reklámkártyák stb. most legtöbb esetben préselt diszítésekkel kerülnek forgalomba, a szakörök figyelmét most újra a domborúnyomó présekre irányítja. Fentemlitett cikkekben mutatkozó nagy kereslet természetesen olcsó árakat idézett elő; jó munkát olcsón csakis racionálisan működő segédgépekkel lehet előállítani. *Krause Károly* lipcei világhírű gépgyára e gépek terén is az első, préselőgépei nemcsak hogy igen szépen dolgoznak, hanem bámulatos sokat produkálnak is. Be van bizonyítva például, hogy a présmunka, mely az ő önműködő villámprésén készül, csak félannyiba kerül, mint a régi rendszerű prések munkája.

A. Numrich & Co. lipcei betűöntő-czég próbalevomatokat küldött be nekünk *Romana artistica kurziv* új betűtermékéről, mely nonpareille, petit, borgisz, garmond és cicero fokokban lett vágva. E kurziv betűk pótlékát képezik az ugyane czég által mult évben forgalomba hozott *Romana artistica* névű, mind időszerű, mind tetszetős képűk által válnak ki. A beküldött mintalapok nagyon előnyös módon mutatják az új betűk szépségeit és a *Romana artistica* szükségesszerű folytatása gyanánt tüntetik fel azokat.

A berlini plakátoszlopok szép jövedelmet hoznak a városnak. Egy nemrég tartott pályázaton az oszlopokat eddig bírbén birt czég tíz további évre terjedő használhatási jogért évi 400.000 márkát ajánlott a városnak. 1880-ban a bérösszeg csak évi 5000 márka volt.

A mult évben Mainzban tartott Gutenberg-émlék-ünnepség most megjelent zárószámadatai 681 márka fölölleget mutatnak ki; a bevételek ugyanis 156.815 márkára rugtak, míg a kiadások csak 156.134 márkát tettek ki.

Millerand francia kereskedelemügyi miniszter nemrég meglátogatta a párisi École Etienne nyomdász-szakiskolát. Miután az intézet valamennyi osztályát végigtekintette, az egybegyűlt tanárokhoz és tanítványokhoz beszédet intézett, melyben az ipari szakoktatás szükségét hangsúlyozta, a mai időben, midőn a gépek és a legmesszebbmenő munkamegosztás mindinkább kezd tért hódítani. A tanulókhöz fordulva, intette őket, hogy majdan, az intézetet elhagyva, szaktársaik körében terjeszszék önzetlenül tovább az itt tanultakat, hogy azok is, kiknek nem volt módjukban az intézetet látogathatni, elsajátíthassák a szükséges mesterfogásokat. Végül a tanítótestületnek fejezte ki a miniszter köszönetét a jó ügy érdekében kifejtett sikeres buzgólkodásukért. Ezzel kapcsolatban megemlítjük még, hogy *Millerand* legújabbban több üdvösnek ígérkező reformot léptetett életbe a szakoktatás terén; így kivonta a párisi szakiskolákat a városi hatóság intézkedésköréből és állami felügyelet alá helyezte. A vidéki ipariskolák is ezentúl csakis a kereskedelmi miniszteriumnak lesznek alárendelve, holott eddig azok igazgatásában a kereskedelmi és közoktatásügyi miniszteriumok osztozkodtak, a mi aztán számos illetékességi perpatvarra adott alkalmat.

BEVÉTEL

Pénztári kimutatás 1900. január 1-től december 31-ig.

KIADÁS

	kor.	fil.	kor.	fil.		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>Át hozat 1899. év decz. 31-ről</i>			2.063	95	Multságok	893	82		
10 drb. Hitelszöv. részj. à 10 kor.			100	—	Nyomdászamlák	118	—		
2 drb. Gutenberg-részv. à 50 kor.			100	—	Helyiségbérllet félévre	250	—		
Gutenberg-szoboralap			208	60	Tagsági jegy pályadíja	70	—		
Ács Mihály-alap			500	—	Különfélék	162	50		
					Adományok	126	—		
<i>Tagsági járulékokban befolyt:</i>					Vegyesek	156	59	1.776	91
Államnyomda	23	40			Kézpénz az év végén			1.650	—
Athenaeum	131	20			10 drb. Hitelszöv. részj. à 10 kor.			100	—
Budapesti Hirlap	27	—			2 drb. Gutenberg-részv. à 50 kor.			100	—
Czettel és Deutsch	13	80			Gutenberg-szoboralap			263	60
Franklin	193	80			Ács Mihály-alap			500	—
Hungária	20	—							
Kertész	6	60			<i>Szakirodalmi alap:</i>				
Légrády	140	20			1899. évi Grafikai Szemle	1.706	90		
Márkus	25	80			1900. Evkönyv	1.598	24	3.305	14
Pátria	22	20			Kézpénz az év végén			293	67
Pallas	137	—			Behajthatlan függő követelés			300	—
Pester Lloyd	29	60			Függő követelés marad			314	—
Pesti részvénytnyomda	170	20			Ács Mihály-alapból tiszteletdíj			40	—
Posner	16	20							
Révai és Salamon	21	40							
Wodianer	46	20							
Sárospatak	9	—							
Egyesektől	102	80							
	1.136	40							
10% a szakirodalmi alapra	113	64	1.022	76					
Multságokon			340	20					
Gutenberg-szoboralap			55	—					
Ács Mihály-alap			40	—					
<i>Szakirodalmi alap:</i>									
Át hozat 1899. december 31-ről			800	65					
1899. évi Grafikai Szemle			1.494	20					
1900. évi Evkönyv	1.190	32							
1900. » » függő köv.	60	—	1.250	32					
10% a főpénztártól			113	64					
Függő követelés			554	—					
Összesen			8.643	32	Összesen			8.643	32

Harsányi János
ellenőr.

Rencsisovszky Ferencz
pénztáros.

A Könyvnyomdászok Szakkörének jelentése az 1900. esztendőről.

Tisztelt Közgyűlés!

Ideális céljaink megvalósítása lebegett a múlt év kezdetén szemünk előtt és buzgalommal párosult szorgalommal akartuk megvalósítani ama programunkat, mely hivatva lett volna pezsgőbb életet vinni körünkbe. Hogy a kítűzött célznak nem felelhetünk meg úgy, mint az mindannyiunknak hő vágya volt, annak — úgy mint mindenkor — tagjainknak a kör irányában való közönyössége volt legfőbb oka.

Azelőtt mindig csak azt hallottuk hangoztatni, hogy első sorban gondoskodjunk körhelyiségről, hol tagjaink otthonosan érezzék magukat és akkor majd sikerülni fog dűlőre vinni körünk programját is.

Nem csekély fáradságunkba került, míg oly megfelelő helyiséget tudtunk találni, mely ha egyelőre nem is minden nap, de legalább egyszer hetenkint arra lett volna hivatva, hogy tagjaink ott megjelenjenek és a közszemlére kitett szakmabeli termékeket tanulmányozzák s esetleg egyes dolgokat megvitassanak. Tárgy volt előg, gondoskodtunk minden héten valamiről, de sajnos, a minden iránt való közönyösség itt is megboszlta magát, a mennyiben alig sikerült egy-egy felolvasást vagy havi ülést megtartani. Hiábavaló ott egyesek igyekezete és akarata, hol a többség fásult nemtörődősége leront mindent.

Igaz ugyan, hogy mindehhez nagyban hozzájárultak az óriási munkapangás és rossz keresetviszonyok is, a melyek miatt szaktársaink egy része távol tartotta magát a körtől és mindentől, miután az anyagi gondok háttérbe szorítottak minden egyéb mást. Ez okból nem is szándékoztunk e miatt bővebb magyarázatba bocsátkozni, hogy mikép segítsünk a jelenlegi lanyha és fásult érdeklődésen és közönyön, mert a míg a keresetviszonyok meg nem javulnak és munka nélkül levő szaktársaink száma nem apad le a minimumra, addig nem is remélhetjük, hogy valóban életrel való működést fejthessen ki — többek között — körünk is.

Ennyi bevezető rész után áttérünk a lefolyt év eseményeire, a melyekről az alábbiakban számolunk be.

Tagjaink létszáma a múlt évben 248 volt, ezek között 12 tiszteletbeli tag.

Tagjaink létszámának hullámzása legfőképp a farsangi mulatságok alkalmával volt a legszembetűnőbb. Szaktársaink egy része ugyanis rendszerint a mulatságok előtt szokott beiratkozni, míg a mulatság után törölteti magát. E miatt azután szigorúan ügyeltünk arra, hogy ily esetek a jövőben ne ismétlődjenek és a mulatságok előtt óvatosak voltunk a felvételre jelentkezökkel.

A múlt évi farsangi *jelmezes táncszertélyt* az ügyvédi kamara dísztermében tartottuk meg, mely várakozáson felül sikerült. A mulatság nyomtatványainak ingyenes előállításáért az illető nyomdák fogadják szíves köszönetünket.

A tavalyi évi közgyűlésünket *Gelléri Mór* kir. tanácsos igazgató előzékenysége folytán az Országos Iparegyesület üléstermében tartottuk meg. A legfontosabb tárgya a napi-rendnek az állandó körhelyiség ügye volt. A közgyűlés többsége utasította az új választmányt, hogy gondoskodjék a kör céljának megfelelő állandó körhelyiségről.

Az új választmány a maga kebeléből egy szűkebb bizottságot küldött ki, melynek hosszas utánjárás után sikerült

az Iparosok Köre igazgatóságával érintkezésbe lépni és 500 korona évi bérösszeg fejében albérltetbe venni a kör Kerepesi-úton levő helyiségeit, olyképp, hogy a helyiség, a táncztermet kivéve, hetenként egy este 7–11 óráig rendelkezésünkre áll, a farsangi idény alatt pedig hat vasárnap este házi estét rendezhetünk, a mikor a tánczterem is rendelkezésünkre áll. A választmány a szerda estét választotta a hetenkénti összejövetelekre, e napot azonban a legutóbbi időben, — kölcsönös megegyezés folytán, vasárnap délelőttel cseréltük fel.

Felhívást is bocsátottunk ki az ismerős körökhöz és magánosokhoz, hogy szakkönyveket és egyéb hason dolgokat ajándékozzanak körünknek, hogy ez által is többet nyújthassunk tagjaink részére. De bizony e felhívásunknak is kevés eredménye volt, mert csak csekély mérvben sikerült a körön kívül állók érdeklődését felkelteni irányunkban. Azok, kik szívesek voltak könyveket vagy lapokat rendelkezésünkre bocsátani, fogadják e helyütt körünk köszönetét.

Az új körhelyiséget szeptember hónap utolsó vasárnapján avattuk fel, házi estével kapcsolatosan. Azután pedig jó eleve gondoskodtunk arról, hogy minden hónap előzetes programja idejekorán jusson tagjaink tudomására.

A múlt év elején fejezte be *Káldor Lajos* szaktársunk a stílusok válfajairól szóló felolvasó-cziklusát, a melyet majd a Grafikai Szemle közöl cikksorozat alakjában. Gondoltunk arra, hogy e tanulságos dolgot ábrákkal bővítve könyvalakú mellékletképp fogjuk a Grafikai Szemléhez csatolni; de tekintve, hogy az ábrák sokba jönnének, a mi a lap mérlegét nagyon megterhelné, el kellett állunk óhajunk megvalósításától. *Káldor Lajos* szaktársunknak pedig e helyütt újlag köszönetet mondunk igazán tanulságos és sok időt igénylő felolvasó-cziklusának megtartásáért.

A nyári két hónap kivételével minden hóban választmányi ülést tartottunk, az ezeken előforduló nevezetesebb dolgokról úgyis beszámoltunk a havi ülések titkári jelentéseiben.

A június hónapban Mainzban tartott *grafikai szakkiállítás*on körünk is résztvett összes megjelent kiadványaival s ezek a kiállítás után az ugyanott felállítandó Gutenberg-muzeumban maradtak.

Akczidensz-szedőink, ambícióinak felkeltésére és fokozására a múlt évben két pályázatot irtunk ki. Az első a kör irta ki *tagsági jegy* szedésére, a melyre nyolcz pályamunka érkezett be és a melyről a Grafikai Szemlében titkár által szerkesztett bírálati jegyzőkönyv bővebben emlékezik meg. E helyütt csak azt emlíjtük fel, hogy a 70 koronás díjat *Mitlerszky József* (Pallas) szaktársunk nyerte el egyhangúlag, míg *Buthovszky Berta'an* szaktársunk dicséretben részesült. A második pályázatot a Grafikai Szemle hirdette *belső czímlap* szedésére. Beérkezett négy pályamunka, melyek közül a 40 koronás díjat *ifj. Aigner Antal* (Buschmann) szaktársunk nyerte el valóban szép munkájával.

A mi a kör hivatalos lapját: a *Grafikai Szemlé*t és a kör kiadványát: az *Evkönyvet* illeti, úgy ennek finanziaális mibenlétéről a pénztáros jelentése szolgál bővebb felvilágosítással. És ha ez a felvilágosítás nem a legrözsásabb, az szinte az általános pangásnak tudható be. Különben is nekünk első sorban az erkölcsi sikerre kell számítanunk, miután tudvalévő, hogy tagjaink mindkét kiadványt ingyen kapják, így

tehát a mérlegben a tagsági példányok számára egy fillér sincs beszámítva.

A régóta vajudó *szakiskola*, a melynek érdekében körünk annyit fáradozott, még most sincs a megvalósulás stádiumában és valószínűleg egyhamar nem is lesz szerencsénk ehhez az áldásos intézményhez, mely örök szégyenére a fővárosnak, már vidéki városokban is szépen prosperál. Hogy hol feneklett meg ez az ügy, vagy ki hátráltatja ennek megvalósulását, azt nem tudjuk. Mindenesetre az új választmánynak kötelessége lesz ezzel az ügygyel újlag foglalkozni és ha kell, előlről kezdeni a dolgot, hogy végre-valahára egyszer megvalósíthassuk ezt az életbevágó intézményt.

Tagjaink szórakoztatására több jól sikerült házi estélyt rendeztünk, a melyeknek rendezéséért a *vigalmi bizottság*, valamint az estéken közreműködött urak és hölgyek fogadják őszinte köszönetünket és elismerésünket. Nyári mulatságot tavaly nem tartottunk, miután az összes nyomdászokörök együttesen rendeztek június hónapban *Gutenberg-ünnepélyt*. Úgy az aznap délelőtti matinén, mint a délutáni ünnepegen tagjaink is résztvettek. Gutenberg emlékének megörökítésére a juniusi Grafikai Szemle is ünnepi köntösben jelent meg és jobbára az egész lap térfogata atyamesterünk emlékének lett szentelve.

Felolvasóüléseinken *Butkovszky Bertalan*, *Firtinger Károly*, *László Dezső*, *Nádor Lajos*, *Stalla Márton* és *Tichy Ákos* szaktársak voltak szivesek felolvasást tartani.

Vitázó-üléseket is rendeztünk, melyeken többek közt *Butkovszky Bertalan* és *Mitterszky József* szaktársak voltak szivesek a vita-tárgyról gondoskodni, míg részvétlenség miatt több esetben nem sikerült megtartani a vitázó-üléseket.

A hirneves *Walter Crane* kiállítását körünk testületileg látogatta meg, mely alkalommal *Morelli Gusztáv* tanár szolgált szives magyarázatokkal. Ez előzékenységgért elnökünk személyesen fejezte ki a kör köszönetét.

A budai és városligeti szinkörtől, valamint a Magyar Színházról és képzőművészeti társaságtól tavaly is élveztünk kedvezményes jegyeket, a melyért fogadják az illetékes tényezők köszönetünket.

Nagyobbszabású farsangi mulatságot az idei farsangon nem rendeztünk, miután úgyis volt elég kedélyes estély a téli hónapokban, sőt Szilveszter-mulatság is, a mi szinte elég anyagi áldozathoz került, tehát nem láttuk ezélszerűnek,

hogy ezenfelül még egy 300—400 forintos mulatság költségével terheljük meg amúgy is gyengén álló mérlegünket. E helyett inkább szűkebb körű jelnezes estélyt rendeztünk körhelyiségünkben, a melyen idegenek csak korlátozott számban vehettek részt. (Ezekről azonban csak a jövő évi jelentésben emlékezünk meg bővebben.)

A házi esték meghívói, valamint az egyéb kisebbfajta nyomtatványok díjtalan elkészítéseért fogadják az illető nyomdák hálás köszönetünket.

A Typographiának 40 korona szubvencziót szavazott meg körünk, melynek fejében a lap minden héten külön rovat alatt közölte a kör hivatalos értesítéseit.

Hogy pénztárunk a múlt évben deficittel zárult, az nem a legkellemesebb meglepetés, de reméljük, hogy ez a deficit csak időleges lesz, miután a körhelyiség jövőndő sorsa eldöntéssel kevesbedni fog a kiadás és tekintve pénztárosunk körültekintő figyelmét, remélhetőleg sikerülni fog neki jövőre a deficitet egészen megszüntetni.

Itten indítványozzuk, hogy pénztárosunk buzgó fáradozásáért az idén is szavazza meg a közgyűlés a szokásos tiz arany tiszteletdíjat.

Az évi jelentés keretében meg akarunk még emlékezni boldogult *Gelberger Mihály* egykori buzgó titkárunkról és választmányi tagunkról, ki annak idején odaadóan és buzgóan szolgálta körünk érdekeit és magvas szakcikkeivel gazdagította zsenge szakirodalmunkat. Reméljük, hogy a közgyűlés elfogadja azt az indítványunkat, hogy a megboldogult emlékéit jegyzőkönyvileg megörökítsük és a gyászoló özvegynek körünk részvétét kifejezhessük.

Visszapillantva a múlt évre, a választmány a tisztikarral együtt, nyugodt lélekkel teszi le mandátumát a közgyűlés kezébe. Megtettünk és megpróbáltunk a kör érdekében mindent, a mi üdvös volt a körre; hogy ez mennyiben sikerült nekünk és hogy mennyiben volt jó, annak megítélését a t. közgyűlésre bizzuk.

Évi jelentésünket ezzel befejezve, lejárt megbízatásunkat a t. közgyűlésnek visszaadva, kérjük, sziveskedjék évi jelentésünket tudomásul venni és úgy a tisztikarnak, mint a választmánynak a felmentvényt megadni.

Budapest, 1901. márczius 17-én.

A választmány nevében
RADNAI MIHÁLY
titkár.

Tagok névsora 1900. december 31-én.

A *-gal jelöltek pártoló tagok.

<i>Tiszteletbeli tagok:</i>	Alloni Arthur	Biszon Lajos	Dobsa István	Gabzán József
Falk Zsigmond Iovag	Amberg Ferenc	Bodonyi István	40 Donáth Izidor	Gang Károly
Firtinger Károly	5 Andor László	Bognár Lajos	Farkas Miklós	Gelberger Mihály
Gelléri Mihály	Augenfeld Miksa	Borbély Gyula	Feldmann Mór	60 Gerbasich Ferencz
Gyöngyösi Sándor	Baán Imre	25 Breuer Miksa	Ferderber József	Géczy Kálmán
5 Hornyánszky Viktor	Bardótz Sándor	Brieger Tivadar	Fiedler Károly	Geiger Vilmos
Láng József	Baron Ferencz	Brónyay Lajos	45 Fischer Gyula	Gergó Antal
Müller Ágoston	10 Battacsek Rezső	Bujnovszky Rezső	Fischer Ignác	Gerő Jakab
Pusztai Ferencz	Becherer Ferencz	Burgheim Károly	Fischhoff Henrik *	65 Giebel Antal
Rencsisovszky Fer.	Beermann Arthur	30 Cseh Béla	Fodor Zsigmond	Glück Béla
10 Schwartz Sándor	Benkő László	Csulovszky János	Francia József	Goldberger Jakab
Szabó Dezső	Bendtnér József	Czaubernacht Imre	50 Frey Dávid	Goldfinger Mór
Tanay József	15 Boncs Sándor	Czéh Imre	Friedmann Géza	Gondos Ignác
	Berecz József	Czutor Ede	Fuchs Jakab	70 Grócz Ernő
<i>Rendes és pártoló tagok:</i>	Berger Ármin	35 Dankovits József	Fuchs Zsigmond	Grósz Ferencz I.
Ádám Ferencz	Burger Ernő	Dapsy Károly	Fülöp Ignác	Grósz József II.
Adlmann János	20 Bikszegi Sándor	Darvas Adolf	55 Fürst Vilmos	Gyurcsik János
		Dobsa Gyula	Gaál László *	Hahn Mór

75 Harsányi János	Kordinák Endre	Pláger Rezső	SchorNSTein Jakab	205 Staudinger János
Hartmann Arnold	Kovács Géza	Platsek Ignác	Schubert Géza	Strauch Alajos
Heischer Pál	110 Kozel János	Platz József	175 Schuster Ágoston	Striska Samu
Heller Ignác	Krammer Lipót	Poldini Ede	Schwandtner Lajos	Steiger Ferencz
Hellerschmidt Alajos	Krausz Soma	145 Pollacsek József	Schwartz Adolf	Steinfeld Jenő
80 Herrmann Károly	Kudalek Lajos	Popper Zsigmond	Schwartz Ferencz I.	210 Tábery Rezső
Hirschbein Albert	Láng F. Géza	Prábitz Gyula	Schwarz Ferencz II.	Tabiczky Péter
Hlatky János	115 László Dezső	Preisich Jakob	180 Schwarz Illés	Taussig Sándor
Holl Kristóf	Lehoczky Dezső	Prohászka József	Schwarz László	Teizenhoffer László
Hollóssy János	Lengyel Dávid	150 Prókátor Lajos	Schwarz Sándor	Téri Sándor
85 Horváth Alajos	Lenkei Alajos	Pringyes Ferencz	Schweiger Mór	215 Tichy Ákos
Horváth István	Lohr Antal	Puccetti József	Schwind Béla	Török János
Höflinger István	120 Lövey Nándor*	Quittnér Lipót	185 Silberberg Simon	Ullmann Vilmos
Ilinszky Béla	Löwy Salamon	Radnai Mihály	Singer József	Varga Dezső
Illés István	Madarász János	155 Radnai Vilmos	Singer V. Lajos	Vargady Mór
90 Infeld Miksa	Major István	Rosenberg Jenő	Singer Pál	220 Vas Miksa
Jabkovszky József	Mayer Ödön	Róth Albert	Siposs Miklós	Wandra Lajos
Juresik Frigyes	125 Mayer Rezső*	Rothberger Miksa	190 Skodnitz Jakab	Weber György*
Káhn Sándor	Menczer Aladár	Salamon József	Spitz Adolf	Weil József
Káldor Lajos	Menczer Gyula	160 Schäffer Lajos	Spitzer Márk	Weinberger Dezső
95 Kapusza Károly	Mitterszky József	Scheiring Ferencz	Szabó Róbert	225 Weisz Samu II.
Keller Antal	Molnár János	Schenk József	Szalviák János	Wenzel Gusztáv
Kertész Ernő	130 Münz Rudolf	Schiller Jakob	195 Szántó Ferencz	Werth László
Kertész József. Márton	Nagel János	Schillinger Gyula	Szedlmayer Ferencz	Wilheim Lipót
Kiss István	Nagy Jenő	165 Schindelek Ferencz	Szentgyörgyi Kálm.	Wincze Rezső
100 Klein Adolf	Neményi Vincze	Schmetzkó Gyula	Szép Mihály	230 Winkler József
Klein Mihály	Németh Ernő	Schmidt István	Szikora János	Wohl Kornél
Kluger Lajos	135 Neuwald Illés	Schneider Dezső	200 Szöllőssy Dezső	Wolf Antal
Kohn Ágoston	Novák László	Scholtz János	Szöllőssy Mihály	Wóznér Ignác
Kohn Lipót	Nyári Gusztáv	170 Schön Lajos	Szvoboda István	Zachumenszky Géza
105 Kohn Sándor	Pavlovszky Alajos	Schönfeld József	Stadler Gyula	235 Zidarits Ferencz
Kollmann Árpád	Pingitzer László	SchorN István	Stalla Márton	Zurável Béla
Komjáthy Nándor	140 Plachy Lajos			

1901. január hó 1. óta beléptek a körbe:

Ifj. Aigner Antal	5 Engel Sándor	Hirschler Zsigmond	Richter Márton	Steinberger Gyula
Bernhauser János	Farkas Henrik	10 Klein Henrik	Rüschlosser József	Venkovits Károly
Biró József	Freyler Antal István	Klein Ignác	15 Szalacsy József	Weidl Imre
Deutsch Lajos	Gyurits Lajos	Münz Károly	Szilágyi Gusztáv	20 Wészi Géza

Havi ülés 1901. évi márczius hó 3-án.

Elnök *Tanay József.*

Elnök üdvözli a megjelent tagokat, s örömeinek ad kifejezést, hogy régi jeles tagtársunkat *Firtinger Károlyt* nehéz betegségéből felépülve, ismét körünkben láthatjuk. Firtinger dolgozatát az elnök maga felolvasván, utána szerző szabad és kimerítő magyarázattal szolgált. Ennek befejeztével elnök a havi ülés nevében is köszönetet mond Firtinger Károly tagtársunknak lankadatlan buzgalmaért s kéri, hogy még sokszor legyen szives körünket élvezetes felolvasó-dolgozataival szerencsételni.

Ezután elnök felkéri másodtitkár *a titkári jelentés* előadására, melyet titkár a következőkben terjeszt elő:

T. havi ülés! Midőn szokásos havi jelentésünket van szerencsénk t. tagtársainknak előterjeszteni, nem mulasztatom el ama sajnálatos tényt konstatálni, hogy a tagok érdeklődéshiánya miatt már két ízben nem tarthattuk meg a rendes havi ülést.

Utolsó havi ülésünk óta — melyet december hóban tartottunk meg — a következőkről számolhatok be:

Az *Évkönyv* — bár egy kissé később jelent meg mint előre jelezve volt — úgy tagjaink mint az előfizetők, valamint a szakemberek teljes megelégedését vívta ki, ismét fonyes bizonyítékot szolgáltatva, hogy annak szerkesztése jobb és

szakavatottabb kezekben alig lehet. A főérdem most is a szerkesztő: *Tichy Ákos* jeles tagtársunké, s azt hiszem, hogy a t. havi ülés egyhangú óhajával találkozik akkor, midőn kérem, hogy még továbbra is legyen szives önzetlen munkálkodását körünk fejlesztésére és szakirodalmunk magyaros mivoltára fordítani. A szellemi tartalom mellé méltóan társul a technikai kiállítás is, mely viszont a *Pesti könyvnyomda részvénytársaság* érdemé.

Hogy a rendes havi házi estélyektől egy kissé eltérjünk, a december havi estély helyett *Szilveszter-estélyt* rendeztünk reggelig tartó tánczeccsal, mely alkalommal körhelyiségünk majdnem kicsinynek bizonyult.

Daczára annak, hogy körünk választmánya minden okot és módot megragadott, hogy körhelyiségünkben az összejövetelt és ezáltal a személyes érintkezést minél vonzóbbá tegye, mégis sajnálattal — de nem szemrehányáskép — meg kell említenem, hogy mind e törekvések nem vezettek semmi nemű nagyobb sikerre.

Ebből kifolyólag a választmány elhatározta, hogy *február hó 1-től* kezdődőleg a körhelyiség látogatását *vasárnapra* teszi át, s nem mulasztatom el a t. tagok figyelmét már most felhívni arra, hogy körünk működését és szakmánk fejlesztését csak úgy vihetjük előbbre, ha nemcsak a választmány vagy annak egyes tagjai, hanem a tagtársak összessége, vagy legalább is annak jó nagyrésze támogatja. Mert elhihe-

tik tisztelt tagtársaim, hogy minden ügybuzgóság, minden jóakarát és fáradság kárba vész, ha az nem talál kellő és folytonos támogatásra!

Körünk egyik barátja az 1900. évi párisi világiállításon összegyűjtött nyomatványokat rendelkezésünkre bocsátotta, a melyet azzal teszünk tagjainknak hozzáférhetővé, hogy vasárnaponként rendelkezésükre bocsátjuk.

A szokásos farsangi nagy multság helyett *jelmezes estélyt* tartottunk saját körhelyiségünkben, reggelig tartó táncozzal, a melyet azzal indokolunk, hogy a választmány szem előtt tartotta azt, hogy mivel most ugyanis van kiadásunk az állandó körhelyiségre, nem akarta a kör vagyonát egy nagyszabású, de semmi hasznót nem hozó farsangi multság rendezésével csökkenteni. A jelmezes estély azért mégis jól sikerült; a különbség csak az, hogy nem került — úgy mint az előző évek — majdnem 600 koronába.

Körünk egyéb ügyeiről t. tagjaink a rendes úton — a Grafikai Szemle útján — mindig egy teljes hónappal előre értesülnek. Február havi lapunk is hűen beszámol arról a pályázatról, melyet körünk választmánya a múlt évben tűzött ki a *Grafikai Szemle belső czimlapjára*. E pályázatra beérkezett négy pályamű, melyek közül a 40 koronás pályadíjat a »Magyar motívumok« jeligés pályamű nyerte, melynek készítője *ifj. Aigner Antal* tagtársunk. Ez is egyik fényes bizonyítéka annak, hogy a szakma iránti buzgóság és szeretet mindig meghozza édes gyümölcsét. Ifjú tagtársunknak pedig kívánjuk, hogy folytassa munkáját a megkezdett úton, hogy idővel hasznos és igazán számottevő tagja lehessen nyomdásztársadalmunknak, a mit, hiszszük, el is fog érni. A szakbizottság jelentése a február havi Grafikai Szemlében olvasható.

A *sajtószabadság ünnepét*, melyet azelőtt körünk minden évben megtartott, ismét felelevenítettük, s felhívjuk arra már most tagjaink figyelmét, mely e hó 17-én (vasárnap délelőtt) *matiné* keretében fog megtartatni.

Kállor Lajos tagtársunk felolvasó-cziklusának anyagát nem óhajtja — tekintve annak hosszú időre való kinyultát és a felmerült nehézségeket — külön mellékletként kiadni, mint annak idején elhatározott, hanem jobban összevontan a Grafikai Szemle rendes cikkrovatában.

Ezzel igyekeztem, mint a közgyűlés előtti utolsó havi ülésen körünk utóbbi működéséről hűen beszámolni a t. havi ülésnek, sajnálva, hogy ezt előbb és a rendes körülmények között nem tehetjük. Kérem azonban t. tagtársaimat, hogy viseljék szívükön körünk további fejlődését, hogy minél jobban megfelelhessünk a kitűzött czélnek. Végül még egy szomorú kötelességnek vélek eleget tenni, midőn megemlékezem körünk egykori titkárának és tevékeny tagjának: *Gelberger Mihálynak* 43 éves korában történt tragikus elhunytáról. Adja neki meg az ég azt a nyugalmat, melyet itt hiába kerestél!

A titkári jelentés kapcsán *Kállor Lajos* helyreigazításköpen felszólal, hogy felolvasásának cikk alakban való közlése nem éppen az ő saját óhaja, hanem mintegy megkönnyíteni véli azáltal a körnek anyagi ügyeit. Tudomásul vétetik és helyreigazításkép a jegyzőkönyvbe felvétetik.

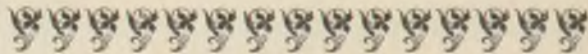
Netáni indítványok kapcsán elnök kéri a t. tagtársakat, hogy a kinek valamilyen fontosabb indítványa van, szíveskedjék azt a közgyűlés napirendjére kitűzteni, egyrészt, hogy ezáltal a közgyűlés élénkebb és változatosabb legyen,

másrészt pedig azért, mivel jelen havi ülés ügyis az utolsó a közgyűlés előtt. Megjegyzni azonban, hogy készséggel ad helyet bárkinek ma is, ha valami indítványt előterjeszteni óhajt. Észrevétel nélkül vétetik tudomásul.

A f. hó 17-én rendezendő *sajtószabadság-matinéra*, valamint a 31-én tartandó *közgyűlésre* elnök már most felhívja a tagok szíves figyelmét és kéri: hassanak oda, hogy mindkét napon — tekintve azok fontosságát — minél számszerűbben jelenjenek meg.

Elnök megköszönve a tagok türelmét, az ülést bezárja.

STALLA MÁRTON
másodtitkár.

Erdélyi M.

cs. és kir. udvari fényképész (Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. és Erzsébet-tér 18. sz.)

szakkörünk tagjainak fényképek készítésénél a következő kedvezményeket adja:

6 db. vizit	fénykép	6 kor.,	12 db.	10 kor.
6 » kis Makart	»	14 »	12 »	24 »
6 » kabinet	»	16 »	12 »	26 »
6 » Makart	»	20 »	12 »	36 »

A midőn e kedvezményt Körünk tagjainak figyelmébe ajánljuk, egyben tudomásul adjuk, hogy a tagság mindenkor az utolsó havi nyugtával igazolandó.

Németh Ferencz

fényképész (IX., Bokréta-utca 23. sz.)

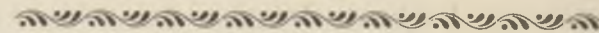
a következő, igen mérsékelt árban készít fényképeket a Szakkör tagjai és családjai részére:

Vizit-fénykép...	...	6 db.	5 kor.	12 db.	8 kor.
Kis Makart	...	6 »	9 »	12 »	14 »
Kabinet	...	6 »	10 »	12 »	18 »
Makart	...	6 »	15 »	12 »	26 »

Megrendelés alkalmával mindig az utolsó havi nyugtával kell igazolni azt, hogy az illető a Szakkör tagja.

Tisztelettel kérjük a t. házipénztáros urakat, hogy a tagsági díjak beszedésénél a lehető legnagyobb szigorú és buzgóságot fejtsek ki. (A ki két hónappal hátralékban van, az nem kap Grafikai Szemlét.) A beszédett tagdíjakat az üzletben alkalmazott összes szakköri tagok névjegyzékének kíséretében, tekintet nélkül arra, hogy fizettek-e vagy sem mindnyájan, küldjék direkte vagy postán, vagy pedig *Wolf Antal* útján *Rencsisovszky Ferencz* szakköri pénztárosához (VII. kerület, Csömöri-út 2., III., 15.) lehetőleg minden hó 10–12-ig.

A Szakkör pénztárosának lakása: VII., Csömöri-út 2., III., 15. Értekezhetni vele naponként délben 1/21–2-ig és este 1/28 óra után.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. H., Kispeszt. Mikor használjuk a klammert kifelé vagy befelé? Erre nagyon egyszerű a felelet.

Érsekújvárról } Nagyváradra.
 } Temesvárra.
 } Kecskemétre.

Ennél a példánál befelé áll, mert a kisebb szöveg elől van. Ennél a példánál pedig:

Aradra } 30 fillér.
Békésre }
Deésre }

kifelé áll, mert a nagyobb és több sorból álló szöveg van elől, tehát azt kell azzal bezárni.

K. G. Most már nem fogadhatunk el pénzt bekötési táblára.

S. Á., Bécs. Köszönjük az érdeklődést. Mindig örömmel vesszük a leveleket.

Felelős szerkesztő TANÁV JOZSEF. Főmunkatárs FIRTINGER KÁROLY.

Kiadótulajdonos a Könyvnyomdászok Szakköre.

Főgépmester, a könyvnyomtatás valamennyi ágában járatos, különösen a színes és fekete illusztrációs nyomás műveleteiben elismert szaktehetség, — ki jelenleg Ausztria egyik tartományi fővárosának elsőrangú nyomdájában már hosszú évek óta működik — családi körülmények miatt Budapesten óhajtana képeségeinek megfelelő álláshoz jutni. Prima bizonyítványok és mintamunkák rendelkezésre állanak. Szíves ajánlatok Budapest jelszó alatt kéretnek e lap kiadóhivatalába.

T. Göttert faktor, Wiesbaden.

A ROBUR svéd hengeranyag

fűgynöke.

A ROBUR ára kilogrammonként 2-80 márká, vagyis 3 korona.

Tizenöt év óta úgy rotációs, mint illusztrált és könyvmásban egyaránt kipróbált és legjobbnak talált hengeranyag.

Alkalmas ügynökök kerestetnek.

Közvetit eladást és vételt új és használt állapotban levő

körforgógépekben, gyors- és tégelynyomású sajtókban,

elsőrendű czégekctől, valamint a grafikus szakmában előforduló összes czikkeknben.

o o o o

Grafikai tudakozódó-intézet.

Táviratczím: Göttert, Tagblatt, Wiesbaden.

Telefon 62—79.

FISCHER

Tömöntöde

ÉS MIKA

Betüöntöde

BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCZA 6.

A legkülönbélebb czélszerű és divatos **Könyv- és címzetűkből** nagy választékot tart. — Folyton készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat, a leggyorsabban készíthető és a legjobb minőségben kiállítva. — Ajánlja szabadalmazott **nyomdai vonalzó-berendezését** táblázat-szedéshez. Egy oktáv garnitúra 10 forint.

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.

BÖLE JÓZSEF

Budapest

VIII., Vao-u. 7.

Stáhly-utca 1.

Elvállal mindennemű épület- és butorasztalosmunkát.

Első magyar könyvnyomdai szakasztalos.

Javítások elfogadtatnak és pontosan eszközöltetnek.

ORMOS GUSZIN

PROTODINOGRAFIAI-MŰINTÉZET VII. BÖVÉNY-ÁKACZTA U. 47.

KÉSZÍTI A LEGJOBB ÉLHÉKET.

MINDENFELE NYOMTATVANYHOZ

FAMETSZETEK

HAZON KIVÜLI FELVÉTELEK JUTÁNYOS ÁRBAN

SCHÖNTAG GYULA

szakasztalos

BUDAPEST

VI., Váci-körút
51. szám.

Kis anti juaszekrény 3 frt.

Nagy szekrény 4 frt.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Könyv- és könyomdai
festégyár.

WÜSTE F.

Iroda és raktár:

Budapest, VII., Akácfa-utca 58. sz.

GYÁRT: könyv- és könyomdák részére való
fekete és színes, valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű festékeket.

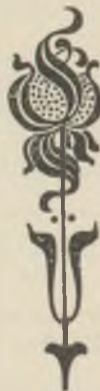
Hengeranyag-gyár.

   Kencze-gyár.

100%

megtakarítást érhet
el minden könyv-
és könyomda-
vállalat!

Minden nyomdatulajdonos
elérheti e megtakarítást, ha
üzemében Rákóczy-féle

Iparolajat

egyetemes tisztító- és mosó-
szer könyv- és könyomdák
számára, használ.

oooooooooooooooooooo

Egy 10 kiló legobb minőségű
francia terpentín-olajat pótló
postai próbaküldeményt a
pénz előleges beküldése mellett
6 korona 40 fillérért bérmentve
szállít a feltaláló

Rákóczy M. vegyész-tanár

Budapest, VI., Csengery-utca 86.

TELEFON 54—89.

A grafikai iparágak összes
szükségleteinek raktára.

Carmine Hugó

gép- és szerszámgyára

BUDAPEST, IX., Rákos-utca 11.

Főüzlet és gyár: Bécs, VII., Burggasse 90.

Nyomdafestékek, hengeranyag és kenczék nagy raktára

KAST ÉS EHINGER

G. m. b. H. stuttgarteri és
feuerbacheri gyáraiból.

oooooo

A párisi kiállításon Grand prix-vel és két aranyéremmel lett kitüntetve.

Alapított
1878.

Képviselője

KÖNIG ÉS BAUER
Würzburg

HUGO KOCH o o o
Lipcse

AUGUST FOMM o
Lipcse

czégeknek. o o o o o

Száraz Stereotipia.

Pár perc alatt

a készen szállított, száraz stereotíp-pépek a szedésre való egyszerű rápréselése által tetszésszerűtlen mennyiségű, öntésre teljesen kész kifogástalan matriczát nyerünk.

A matriczok szárítása a szedésben levő ürességek kitérítése, valamint a lemezek kiszúrásával járó eddigi munka teljesen elesik. Részletes utasítások, minták, árjegyzékek kívánatra küldetnek.

Mindennemű teljes tömöntődei felszerelések szállítása.

Erste österr.-ung.

Trocken-Stereotypie

J. E. Weigl & Co.

WIEN, IV.,
Wied. Hauptstrasse 26.

*Könyv- és
újság-nyomdáknak
nélkülözhetetlen.*

*Minden kultúrállamban
szabadalmazva.*

Magyarországi képviselő

Tanczer József

Budapest

VI., Gyár-utca 62.

Telefon 28-32.

Főraktár és iroda:

MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Súlyom-utca 13.

Államilag kedvezményezett első magyar
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKGYÁR.

KURZWEIL JÁNOS

Kitüntetések:

*Temesvár 1891.
Philippopol 1892.
Országos Iparegyesület 1892.
Mill. kiállítás Budapest 1896.*

47.004. és 53.406. számú
osztr.-magyar szabadalmak.

ÉS TÁRSA BUDAPESTEN

Telefon 56-64.

Gyár, iroda és raktár:
IX., Márton-utca 19. sz.

Készít legjobb minőségű illusztráció-,
újság-, mű-, díszmű- és mindenféle színes

FESTÉKEKET.

SZEDŐSORZÓK

igazítható feszítővel, szabad. saját találmány.

Bronzok. ☆ Kenczék. ☆ Koromégetés.

Patent gelatin hengeranyag.

BETŰÖNTÖDE · RÉZLÉNYIA-
 ÉS RÉZBETŰGYÁR

A. NUMRICH & Co

LEIPZIG

KIVÁLÓ UJDONSÁGOK
 BETŰKBŐL, MODERN VIGNET-
 TÁKBŐL ÉS ÉKITEMÉNYEKBŐL.

ROMANA ARTISTICA

LEGÚJABB MEDIAEVAL.

E hirdetés legújabb Romana artistica nevű betűinkből van szedve.

REPRODUKÁJO-MŰINTÉZET

PHOTO-EZINKOGRAFIA

WOLLITZ
MANFRÉD

AUTOTYPIA
PHOTOTYPIA
→ CHEMIGRAFIA
4-SZÍNŰ NYOMÁS
PHOTOLITOGRAFIA

TELEFON
18-99

BUDAPEST, VI. KIRÁLY UTCA 30.

CS. ÉS KIR. SZAB.

HERMANETZI

PAPIRGYÁR RAKTÁRA

Budapest
VI. ker., Gyár-utca 64.
Alapított 1829. évben.

Levél-, könyv-, karton-,
nyomda-, író-, rajz-,
boríték-, csomagoló-,
göngy-, itató-,
szűrle- és min-
dennemű meri-
tett nyomda-
papirok.

MÁSOLÓ-,
SELYEM-
és VIRÁG-
SELYEMPAPIROK.

Merített író-, okmány-
és könyvpapirok.
PAPIRZACSKÓGYÁR.
Mindennemű lemezek stb.

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE

Körforgású nyomógépek

BUDAPEST.

újságok, könyvek és illusztrált művek egy- és többszínbeni nyomására,
főkéletesbített fölcser- és körbenforgó réshajtogató készülékkel.

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

Egyszerű gyorsajtók 2 vagy 4 festék-
dörzsölő hengerrel.

Kétszínű nyomó gépek, 2 festék-szer-
kezettel, 2 vagy négy festékdörzsölő
hengerrel.

Tégelynyomású gyorsajtók.

Önműködő résköszörülő-gépek.

Csomagoló- és simító-sajtók.

Papírvágó- és papírfúró-gépek.

Áranyozó-, dombornyomású- és RI-
vágó-sajtók.

Könyvnyomdai kézsajtók.

Tömöntődel berendezések.

Könyvnyomdai gyorsajtók.

Transzmisszió-telepek.

Hungária akczió- és gyorsajtók.

HASZNÁLT GYORSSAJTÓK

alaposan kijavítva és átalakítva, jó-
állás mellett jutányos árért eladók.

Bélyegzőmetszés

Tömöntöde

Mechanikai
műhelyGalvano-
plasztikaÓlomzár-
gyártásRézlénia-
gyártás

Első Magyar

Betűöntöde

Részvény-Társaság

Budapest, VI., Dessewffy-utca

☞ 32. szám. ☞

Egész nyomdai berendezések
jutányosan és gyorsan foganatosítatnak.

Dús raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és bolgár
ékezetű

Könyv- és címbetűkből,
körzetekből, rézléniákból és kizárásokból,

továbbá

a legkülönfélébb ékitményekből és egyéb nyomdai
fölszerelvényekből.

UJDONSÁG! Egyetemes tabella-alapzat

Czettel és Bendtner szabadalma.

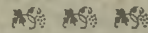
TELEFON 23-70.

- Nagy-Becskekere**
Grcsits I.
Jokly Lipót.
Pleitiz Fer. Pál utóda (dr. Brajjer L. és Mayer R.).
- Nagy-Bittve**
Spiegel Samu.
- Nagy-Enyed**
Nagyenyedi könyvnyomda és papíráruhágyár r.-t.
- Nagy-Kálló**
Sarkadi József.
- Nagy-Kanizsa**
Fischel Fülöp.
Krausz és Farkas.
Wajdics József.
Weisz L. és F.
- Nagy-Károly**
Róth Károly.
Sarkadi Nagy Zsigmond.
Vider Jakab.
- Nagy-Káta**
Nagykátai és Monori könyvnyomda Nagy-Kátán.
- Nagy-Kikinda**
Kiadói nyomda. (tulajd.: Sedjakov Milán).
Milenkovits István.
Radák János.
- Nagy-Körös**
Bazsó Lajos.
Ottinger Kálmán.
- Nagy-Marton**
Gellis Henrik.
- Nagy-Mihály**
Landesmann B.
- Nagy-Röcse**
Büchler Béla.
- Nagy-Szalonta**
Liebermann Mór.
Reich Jakab.
- Nagy-Szeben**
Drotleff József.
Krafft W.
Reissenberger Adolf.
Tipografia r.-t.
Tipografia Archidiecesana.
- Nagy-Szécsény**
Glattstein A.
- Nagy-Szent-Miklós**
Wiener Náthán.
- Nagy-Szombat**
Fiebig József.
Goldmann Miksa.
Horovitz Adolf.
Reisz Sarolta.
Winter Zsigmond.
- Nagy-Szőllős**
Doktor István.
- Nagy-Tapolcsány**
Platzko Gyula.
Zhoréla Gyula.
- Nagyvárad**
Ifj. Berger Sámuel.
Déry és Boros.
Freund Lajos és Társa.
Helyfi László.
Hönig I.
Láng József.
Lászky Ármán.
Neumann Vilmos.
Pauker Dániel.
Rákos Vilmos utóda.
Sonnenfeld Adolf.
Szent László-nyomda r.-t.
- Námesztő**
Sei ein M.
- Német-Bogsán**
Rosner Adolf.
- Német-Palánka**
Kristofek József.
- Nezsider**
Horváth I.
- Nyírbátor**
Friedmann Lipót.
- Nyiregyháza**
Jóba Elek.
Piringer János (tulajdonos : Özv. Piringer Jánosné).
Szabolcsi Hírlap nyomdája (tulajd. : Székely Imre).
- Nyitra**
Huszár István.
Iritzter Zsigmond.
Neugebauer Nándor.
Reicheles Lipót.
- Ó-Becse**
Gavansky M.
Löwy Lajos.
- Ó-Kanizsa**
Bruck P. Pál.
Schwartz A.
- Oravicza**
Kehrer C.
Wunder Károly.
- Oroszháza**
Pless N.
Veres Lajos.
- Orsova**
Handl József.
Orsovai könyvny. r.-t.
- Ó-Széplak**
Nyitrávölgyi gazd. egylet nyomdája.
- Paks**
Rosenbaum Miksa E.
- Pancsova**
Jovanovics Testvérek.
Kohn Samu.
Nikolajevics D.
Viktória-nyomda.
Wittigschlager Károly.
- Pankota**
Ifj. Bod József.
- Pápa**
Goldberg Gyula.
Nobel Ármán.
Ref. főisk. nyomda.
- Pécs**
Madarász Béla.
Pécsi irod. és könyvny. r.-t.
Taizs József.
Wessely és Horváth.
- Pécska**
Ruber István.
- Perjámos**
Pirkmayer Alajos.
Sedjakov Milán.
- Petrozsény**
Figuli Antal.
- Pozsony**
Adler Zsigmond.
Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Eder István.
Freystadt M. L.
Katholikus nyomda.
Preisak Győző.
Wigand K. F.
- Pöstyén**
Gipsz H.
- Predmér**
Links M. utóda : Rosenzweig H.
- Putnok**
Gaertner Ignác.
- Püspök-Ladány**
Deutsch Izrael.
- Ráczkeve**
Róde Mihály.
- Resicza**
Eisler József.
Hungaria-könyvnyomda.
- Rimaszombat**
Lévai Izsó.
Náray I. A.
Rábely Miklós.
- Rozsnó**
Kovács Mihály.
Sajóvidék nyomdája (tul. : Hermann I.).
- Rózahegy**
Salva Károly.
- Salgó Tarján**
Friedler Ármán.
Pollacsek József.
- Sárbogárd**
Spitzer Jakab
- Sárvár**
Stranz János.
- S.-A.-Ujhely**
Hegyalja-könyvnyomda (tul. : Alexander Vilmos).
Landesmann M. és Társa.
Löwy Adolf.
Pannonia-nyomda (tul. : Juresó és Ocskay).
Zemplén-nyomda (tulajd. : Ehlert Gyula).
- Sárospatak**
Ev. ref. főiskola nyomdája (bérő : Steinfeld Jenő).
- Segesvár**
Horeth Frigyes.
Jördens Testvérek.
- Selmeczbánya**
Joerges A. özv.
- Sepsi-Szent-György**
Jókai-nyomda r.-t.
- Siklós**
Harangozó József.
Minerva-nyomda (tul. : Klein F.)
- Sopron**
Berghöfer és W. isz.
Breiner E.
Romwalter Alfréd.
Röttig Ousztáv.
Török és Kremeszner.
Zsombor Géza.
- Stájerlak**
Rose V.
- Sümeg**
Horvát Gábor.
- Szabadka**
Bittermann József.
Hirth és Kladek.
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Székely Simon.
- Szamos-Ujvár**
Auróra-nyomda (tulajd. : Todorán Endre).
Gör. kath. egyházmegyei nyomda.
- Szakolcza**
Neumann, Teszlik és Tsa.
- Szarvas**
Sámuel Adolf.
Szikés Antal.
- Szász-Régen**
Burghardt Rezső.
Sebesch Károly.
- Szász-Sebes**
Stegmann János.
Winkler Lajos.
- Szászváros**
Minerva-nyomda r.-t.
Schäser A.
- Szatzmár**
Litteczky Endre.
Morvai János.
Nagy Lajosné.
Pázmány-sajtó.
Weinberger Testvérek.
- Szeged**
Endrényi Imre.
Endrényi Lajos.
Engel Lajos.
Gönczi I. József.
Schulhof Károly.
Traub B. és Társa.
Várnay Lipót.
- Szeghalom**
Kovács Antal.
- Szegzárd**
Báter János.
Ujfalusy Lajos utóda : Molnár Mór.
- Székelyhid**
Kohn Sámuel.
- Székely-Keresztúr**
Szabó Testvérek.
- Székelyudvarhely**
Becsek D. Fia.
Betegh Pál.
- Székesfehérvár**
Debreczeni Gyula.
Kaufmann F.
Márián Pál.
Singer E.
Számmer Imre.
Számmer Kálmán.
Székesfeh. és Vidéke ny.
- Szempcz**
Fischer Nátháné.
- Szentes**
Szentes és Vidéke nyomdája.
Vajda Bálint.
- Szent-Endre**
Schwarcz I.
- Szent-Gothárd**
Wellisch Béla.
- Szenicz**
Bezsó János és Társa.
- Szepes-Váralja**
Buzás Dénes.
- Szerec**
Sternér Dávid.
- Szerencs**
Simon József.
- Szigetvár**
Corvina-nyomda.
Kozáry Ede.
- Szikszó**
Blank Simon.
- Szilágy-Somlyó**
Böloni Sándor.
Heimlich Weisz Katalin.
- Szill-Hadad**
Fein Sámuel.
- Szolnok**
Bakos István.
Fuchs Lipót.
Jász-Nagykun-Szolnok-megyei Lapok nyomdája (tul. : Vezéry Ödön).
Wachs Pál.
- Szombathely**
Bertalanffy József.
Egyházmegyei könyvny.
Gábrriel Ágoston.
Seiler H. utóda : Szele és Breifeld.
- Tab**
Pfeifer Ignác.
- Tapolcza**
Löwy B.
- Tata**
Engländer és Társa.
Nobel Adolf.
- Temesvár**
Csanád-egyházmegyei nyomda.
Morvai János.
Csendes J.
Délmagyarországi könyvnyomda.
Freund Gyula.
Mangold Sándor.
Posaune nyomdája.
Moravetz Gyula.
Stéger Ernő utóda.
Uhrmann Henrik.
Union-könyvnyomda (tul. : Ifj. Steiner Károly).
Veres Sámuel.
- Tenke**
Maár L. Vilmos.
- Tisza-Füred**
Kohn Adolf.
Weiszmann Sámuel.
- Tolna**
Weltmann Ignác.
- Tolna-Tamási**
Jeruzsálem Ede.
- Torda**
Berla Samu.
Füsty és Sztupjár.
- Torna**
Rosenblüth Simon.
- Török-Kanizsa**
Bruck P. Pál
- Török-Szent-Miklós**
Rubinstein Sándor.
- Trencsén**
Gansel Lipót.
Skarnitzl X. Fr.
- Turóc-Szent-Márton**
Ga parik J.
Magyar nyomda (tulajd. : Özv. Moskóczy Ferenczné)
Turóczentnártoni nyomda r.-t.
- Új-Arad**
Mayr Lajos.
- Újpest**
Fuchs Antal.
Salgó Testvérek.
- Új-Verbász**
Verbászi könyvnyomda (tulajd. : Boros György).
- Újvidék**
Fuchs Emil és Társa.
Hirschenhauser Benő.
Ivkovics György.
Miletics Szvetozár.
Popovics Testvérek.
- Ungvár**
Gellis Miksa.
Jäger Bertalan.
Lévai Mór.
Székely és Illés.
- Vác**
Kír. orsz. fegyintézet ny.
Kohn Mór.
Mayer Sándor.
- Vág Újhely**
Brück Samu.
Horovitz Adolf.
Pannonia-könyvnyomda.
- Versecz**
Kehrer Lajos.
Kirchner Ernő.
Wetti és Veronits.
- Veszprém**
Egyházmegyei könyvny.
Köves és Boros.
Krausz A. Fia.
- Zala-Egerszeg**
Breisach Samu.
Vágó János.
- Zala-Szent-Grót**
Nagy Sándor.
- Zenta**
Kabos Ármán.
Schwartz Sándor.
Zentai Hírlap nyomdája.
- Zilah**
Seres Samu.
- Zólyom**
Ifj. Nádossy Gyula.
Schlesinger Ignác.
- Zombor**
Bittermann Nándor.
Oblát Károly.
- Zombolya**
Wunder Rezső.
- Zsolna**
Áldori Manó.

Az esetleges változásokat kérjük velünk tudatni.

LINOTYPE

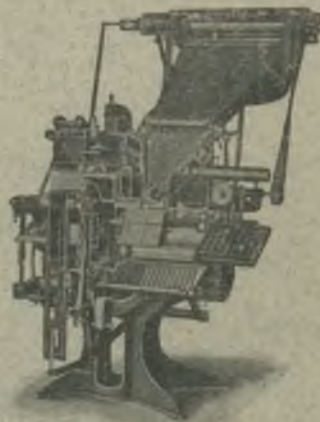
a legnagyobb munkaképességű
szedő- és soröntőgép.

Az 1900. évi párisi világkiállításon a Grand Prix-vel és aranyéremmel lett kitüntetve.

Eddig több mint 8000 LINOTYPE-ot adtak el, ebből 420 darabnál több esik Németországra, Ausztriára, Magyarországra és a Svájcra.

BÉCS :	Darab
Neues Wiener Tagblatt	10
Reichswehr	4
BOZEN :	
Ferrai Gotthard jun.	1
BRÜNN :	
Tagesbote	3
Deutsches Blatt	2
BUDAPEST :	
Budapesti Hirlap	10
INNSBRUCK :	
Tiroler Tagblatt	1

KARLSBAD :	Darab
Feller-nyomda	2
KOLIN :	
Pak-nyomda	1
LAIBACH :	
Kleinmayr-nyomda	1
LINZ :	
Linzer Zeitung	1
PRÁGA :	
Beaufort-nyomda	5
Narodny Listy nyomdája	3
REICHENBERG :	
Stiepel-nyomda	3

Legegyszerűbb

kezelés.

Legnagyobb munkaképesség.

Prospektusokkal, betűmintákkal, referenciákkal stb. szívesen szolgál.

M. Dukas Nachfolger (hirdetőiroda) Wien, I., vagy pedig :

Gutenberghaus Gebrüder Geel

Wien, VII 2. (a berlini Mergenthaler Setzmaschinenfabrik vezérképviselője).